

32
—
42

Kursemneeku

pahreeschana us Nowgorodu

1865^{tā} gaddā.

Mihgā, 1865.

P. Schanzberg.

186/1876

i.

1953

ПРОВЕРЕНО
1949 г.

L 325 (P)

L

32
42

Kursemneeku

pahreeschana us Nowgorodu

1865ta gadda.

Valsts biblioteka
Inv. 585180
64580930

~~KARĀ MINISTRIJĀS
BIBLIOTEKA
№ 11622.~~

ARMIJAS ŠTĀBA
BIBLIOTEKA
№ 28921.

Rihgā, 1863.

Druketa pee bilschu- un grahmatu-drikketaja Ernst Plateš.

Handwritten text, possibly a name or address, appearing as a mirror image.

Handwritten text, possibly a name or address, appearing as a mirror image.

Handwritten text, possibly a name or address, appearing as a mirror image.

No zensures atvechlehts. Krievā, 21tā September mehn. deenā, 1865tā gaddā.

~~Handwritten signature or name, crossed out with a large black X.~~

Stamp: ARMIJAS STABIS
1865

Handwritten text at the bottom, possibly a date or reference number.

Mihli lassitaji!

Lai gan naw pirma reisa, ka dauds muhsu semneeki, schahdas un tahdas wainas sawai tehwu-semmei dohdami un leekahm ceteifschanahm klausidami, us zittu mallu gabjuschi, nemas neapdohmadami, woi zittâ mallâ arr' spehs eedsihwotees un kâ tur buhs, — tad tomehr tahds trohkfnis ne kad neiszehlahs, kâ taggad pahr teem, kas schogadd us Nowgorodas guberniju bij gabjuschi. Wahzu un Latweeschu awijes wehl arween newarr beigt stahstihht un spreesht pahr to, kâ teem nabageem tur slikti isdewees un ka tee effohht peekrahpti no leekeem willinatajeem, ka teem wissu, labbumu isputtinajuscheem, tuffscheem bijis janahht atpakkat un sawa neapdohmiba ruhkti janoschehlo. Sinnams, ka katram, kas to dsirdejis, firds gaujschi noskumma un katris wehlejahs tahdas sinnas pilnigi un skaidri dabbuht sinnaht. Latweeschu awijes gan tahs sinnas brihscheem bij lassamas, bet Mahjas weesis — gan ar sawu ihpafchu sinnu — pahr to wissu zeeta kluffu. So wairak un plafschak tahdas sinnas bij lassamas Mihgas wahzu awijes. Lai nu tee, kas lohhti kahro schahdas sinnas lassihht, tahs wiffas warretu panahht, tad esmu tahs tē no Mihgas Wahzu awisehm un no Latweeschu awisehm lohpa falizzis un ne kahdu peknu ne kahrodams, tahs pahrdohdu.

Schahs sinnas wiffas tē lohpa esmu falizzis ar to sinnu: lai laudis eeraug un atsihst to Deewa pateesibu: 1) Paleez

eefsch femmes un usturrees ar peetezibu!" 2) Lai reds, kà teem noteef, kas labbu padohmu neklaufidami pehz wehja grabbstà un labpraht tizz teem, kas winneem ko eeteiz kreisà ausi. 3) Lai mahzabs, ka us labbu laimi ne ko ne buhs darriht, bet papreefsch labbi pahrdohmaht un wissu ar gudru sinnu darriht.

Laffitaji mihki! Pahrbaudeet labbi schabs te laffamas sinnas un ja Sums te kas jarunna pretti, jeb ja Tubs ko skaidraki un labbaki sinnatu, tad faraksteet to un subteet man schurp; es jau ne kaweschohs ir to klajumà laist.

E. P.

Vateefiqs notiffums.

No Selgamas Latw. Awifchmi Nr 29.

Lai neddekâ preekfch waffaras=fwehtkeem eenabl fweſchi-neeks, Latweectis, praſſa, wai buhſchoht waffas parunnatees; gribboht fo ſtabſtiht un lubgtees, lai to, fo teikſchoht eeleeſoht Latweeſchu Awifès. So nemahſoht labbi rakſtiht.

Swehtti bija flabt, tad gan ne bija waffas klaufitees leelus ſtabſtus, bet kad wehl lubdſahs teikdam; „Es eſmu weens no teem nelaimigeem, kas nogahjuſchi ſemmi pirkt Kreewu ſemmè un nupat no turrenes pahrnahkufchi atpaffat. Gribbetu Awifès liht zil grubti mums gahjis, lai arri zitti nepeewiffahs un ne-eefreen tabdâ paſchâ pohſtâ kahdu mehſ redſejufchi ic“ — tad ſabku klaufitees, fo nu teikſchoht. Wibrs nu teiza ta: „Mannu waigu un wahrdu gan neſinneet, bet tizzeet drohſchi, ka jums ſklaidri wiſſu iſteikſchu pehz taiſnibas, fo peedſihwojuſchi. Mannim leezineeku deefgan; kas lihds ar manni aigahjuſchi un atkal pahrnahkufchi, tee to warr apleezinaht, ka teefa.

„Manni ſauz par Jahni Immaru un lihds Turgu deenai ſchinni gaddâ biju waggare Seemuppes muiſchâ*) pee Bauera kunga, kas ſcho muiſchu walda. Kungs irr teizams, gahja gan labbi bet lohne pa knappa, tà ka ar ſeewu un 3 behrneem grubti warreju iſtikt ſchòs gaddòs. Arri gahjeji ne gribbeja wairs gohdigi klaufiht ne kungam, fur tad nu wehl waggaram. Laudis til to ween daudſinaja, ka aiseeſchoht pawaffari uj Kreewu ſemmi. Par nelaimi mannim gaddijahs ſarabt puiſt, kas negohdigi laukâ arra. Labbu pehreenu bija pelnijis gan, bet ſehns no 15 gaddeem manni tà iſlammaja un tà ſadaufija labbu rohku, ka pehz pahris neddeku til fo rohku warreju pazelt. Sehns teizis: „No tam gan drihſtoht teikt un darriht, jo eefchoht us Surgeem arri uj Kreewuſemmi pee Woldemara.“ Tâ tad nu mannim apnikka dſihwe, — ſabku klaufiht kauſchu wallodas un taiſijohs arri eet turpu, fur buhſchoht weeglaka dſihwe un fur par nezif naudas warroht palikt par dſimtu gruntineeku. Uſteizu ſawam kungam, jo ja-eimoht ar zitteem, kas paſchu laiku jau taiſijahs eet. Zeenigs kungs

*) Seemuppes muiſcha irr Kurſemmè, Aiſputtes aprinki, Sakkalejas kirſpehlè pee juhrmallas, winnpuſs Aiſputtes lahdas juhdſes, muiſchneela muiſcha.

gan peerahdija skaidri deesgan, ka labbi nedarroht — labbi nebuhschoht — neganti peekrahpschotees, jo tur, fur gribboht aiseet, ne effoht nekahda labba weeta, fur warreschoht dsihwoht. Tapatt gan arri mahzija dasch prahta wihrs. Bet ko tas wifs lihdsjeja? So fungi teiza, lai ne einoht aplam bes waldisehanas sinnas un wehleschanas, jo mas laudis tizzeja. Ne tizzeja wairs ne fungeem, ne mahzitajeem, nei paschai waldisehanai — nedj arri teem, kas aisingajuschji to weetu israudsicht un pahrnahkuschji teiza, ka tur tikkai purwis. Laudis teiza prettim, ka schee no fungeem effoht peebahsti ar naudu, lai ta stabsta tam deht, ka fungi ne gribboht laudim wehleht iseet no Kursemmes zittur usmestees, jo kuresch tad teem strahdaschoht ic. — Netizzeeset, kahdas wallodas bija kauschu mehles.“

Saktu teikt: draugs, juhs jelle effeet prahta wihrs, paschi bijuschji par waggari. Ka tad juhs us tahdahm kauschu wallodahm atstahjuschji sawu tehwa semni, sawu draudsi, sawu maisiti un us tahm wallodahm gribbejuschji taisiht sawu nammu?“

„Zeenigs tehws! Wai to brihdi kahdam prahts galwa warreja palitt? Wissi tik teiza un teiza, lai steidsotees eet. Pawaffars jau klastu, fur semme jafahl tur strahdabt un apseht. No ka tad pahrtischchoht seema, ja taggad neeefchoht seht. Wai gaidischchoht, kamehr zitti wissi nogahjuschji, to labbaku semmi tur nopirkuschji. Gan es nahkschoht pehzaf arri pakkal, bet tad dabbuschoht noschehloht, ka neklausijis. Ko darrischchoht te Kursemme palizzis, fur tikkai pohsts ween ic. ic.“

Immars iswilzis no bilschu kullses drukkatu lappu un to mannim eedewis teiza: „Gahju us to, — un wehl us zittahm rakstitahm grahmatahm, ko laudis nehaja. Gahju itt drohschi un preezigi lihds ar teem zitteem no tahs puffes. Arri teiza, ka itt wissi Dundangeeschi jau effoht us zella.“

Paskattijohs, jo bija itt melna nowahrtita faspaidita lappa. Pasinnu to tuhdat, jo ta bija pee „Pehterburgas Awisehm“ peederriga drukkata lappa, ar G. Woldemara lunga appalschrafftitu wahrdu, ar winna adressi un ar to wirsrafftu: „Semmes pahrdohschana.“ To fenn deenahm biju lasijis, bet nebiju tizzejis, ka muhsu prabtigi un gohdigi Kursemmes Latweeschji pa simteem us scho lappu atstahs sawu

tehwa semmi un aiseeschobht to semmi pirkt. Tad teizu: Us to juhs aizgahjuschi ar feewu un behrneem?

„Ra tad newarreju eet drohschi, kad jau dauds simtu us to bij idewuschi sawu gohsniu, sawas leetas par lehtu naudu, kad tif zetta nauda buhtu rohla un kahds rubbulis ar fo to semmi pirkt, kas ta isfohlita. Tif lasseet, kas te stahw druffahts.“

Tad nu lassiju tai Woldemara kunga iffluddinaschanâ par „Semmes pahrdohschanu,“ fur ta stahw:

„Kahdas 1500 puhraweetas jeb 500 Deffatines labba, ne-apstrahdata semme, 80 werstes no Behterburgas un 7 werstes no leelas Behterburg Moskawas dselsu zetta staziones Lubahn atstattu, irr par skaidru naudu pahrdohdama leelos un masos gabbalos us muhschigeem laikeem. Widdumeja malka par labbu semmi ir peezi rub. fudr. par il puhra weetu (15 rubl. par 1 deffetinu).

Semme irr pateesi labba; appatsch grunte irr zeeta, mahlaina. Leelaka semmes dalka irr kalku mahls (Kalkmergel) apaudsis ar masu beesu meschinu, ar behrschm, alfschneem un zittu lappu meschu; us weenas dalkas aug preedes. Saufas plawas irr kahdas 200, flapjas purwu plawas, kahdas 250 puhraweetas. Tee leelee kohki mescha irr preeksch 10 wai wairaf gaddeem iszirsti; malkas irr deesgan, bet buhwatki irr japehrt; tohs warr dabhuht par lehtu malku (40 kap. par masu, 1 rubl par leelu bakki) un atpluddinaht lihds paschahm mahjahm par uppi, kas us schihs semmes rohbescheem un gar paschu minnetu dselsu zetta stazionu teff. Kahdas nohtes ehtas warr, ja pirzejam wajadigs, jau schosseem list usbuhweht no kaimineem, semneekem par naudu, diwas leelas Kreewu schaschas irr tuwumâ.

No semmes kohpejeem tohp schinni gabbalâ wifs wairaf rudsi, aufas un meeschi sehiti; tee isaug zaur zaurehm rehkinajohht, tapat ka Widsemme un Kursemme: 3 lihds 4 graudi fliktâ lauka un gaddâ, 5 lihds 15 graudi mehrens un labbos laukos, mehrens un labbos gaddos; 15 lihds 20 graudi it labbos laukos un gaddos. „Ta sche kahdu mehnesi garraka seema dauds starpibas nedarra pee semmes kohpschanas;“ ta fakka semmes kohpeji no Widsemmes un Kursemmes, kas sche jau dauds gaddus dsihwo. Ra pat itt augstos seemetos warr

labbi laufus kohpt, to redsam Pinnu un Sweedru semmê; pirmejä strahdigeem Sweedru semneekem peederr semmes gabbals ap pilfatu Gamla Karlebi pee Bottnijas juhraz, appakfch 64to plattuma gradu; fcheem baggateem semneekem isaug zaur zaurehm 14 graudi no fehjumeem, kautfchu teem jarehkina, ka ik katra 7. gaddâ fehjums eet bohjä zaur falnu! — Pehdejä t. i. Sweedru semmê muhsu laikôs ispleschahs semmes kohp-fchana iddeenah wairak un wairak prett seemekeem. Tahdôs plattuma gradôs, kâ Pehterburga stahw, irr Sweedrôs semme wehl diwi reis tik dahrga kâ Widsemme un Iggauu semmê. Un teescham warram zerreht, kâ ir Kreewu semmê taps dauds dahrgaka, tik drihs ka semneeku brihwiba eefaknofees.

Bet tahdâ weetâ, kâ tai augfchâ minnetâ, kas tik tuwu pee dselsu zetta, un pee leelas Peterburgas — waijadsetu wif-fu-wairak kohpt kartuppetus, dahrsa fahnes, augtus un ohgas; tee eenestu dauds wairak petuas, jo schihs leetas, ko padauds tabli newarr west, irr lihds schim Peterburgâ padauds dahrgas. Kreewu semneeki wehl neproht schinnî gabbalâ semmi pehz kahrtas kohpt, winnu skaitlis irr rar dauds masz un teem arri itt daudsreis truhkst lohpu spehks, labbi eerohfschi u. t. j. pr. Strahdigi Latweefchi, kam labs eefahkums un padohms ne-truhkst, warretu, kâ leekahs, fche tikpat turrigi tapt, kâ Wahzu kolonisti, kas ap Peterburgu it labbu naudu no laufu un dahrsu kohp-fchanas fanemm. Us preefschu, kâ leekahs, ees Kreewusemmê wifs labbat teem semturreem, kas nepehr leelus gabbalus, un kas peeleeef pafchi rohkas pee darba (itt kâ Wahzsemme un zittur).

Bil nu pirzejam naudas waijadsehs? Laikam waijadsehs tam, kas par 500 fubr. rub. semmes pehrk (t. i. kahdas 100 puhraweetas) ne masat kâ 1500 f. rub. naudas, lai wiffu labbi warr uffahkt, mahjokli pehz prahtha ustaisiht, laufus usplehst, lohpus un fehklas eegahdabt un pehzak augtus fagaidiht. Ammatneeks woi dahrsneeks, kas tikkai mahjokli un dahrsu (5 lihds 20 puhruweetas) grihb cetaisih, warrehs sin-nams ar masaku eefahkumu istikt. — Kas grihbetu atbraukt, un fchê semmi u. t. j. pr. pahrluhkohpt, tam isees ne appakfch 25 rub. f. naudas un 4 deenas laiks no Rihgas rehkinohpt.

Kad nu dauds pirzeji pee fchi masa semmes gabbala ne-

warr dallibu nemt, tad pirzeji tohp usaizinati, drihs appafschâ rakstitalam pahrdewejam sinnu laist, tad pehzak 1—2 mehneschus to leetu gruntigi pahrdohmabt un tad pirkfchanu isdarriht.

Tà nu dohmaju wissu pehz pateefibas isteizis,
semmes pahrdeweis, G. Woldemar.

(Manna adresse irr — wahzifki: St. Petersburg, Basili Dstrow, 4 Linie, Haus № 5; — freewiffi: С. Петербургъ на Васильевскомъ остр. въ 4 лин. въ домъ № 5.)“

Schi usai;inaschana, lai pehrk tif augligu semmi, kas mehrendôs laulkôs un gaddôs 5—15 graudus un itt labbôs laulkôs un gaddôs dohdohht 15—20 graudus, un ta kauschu tizziba, ka usmettejeem ne-essohht jadohd ne nekruhfschi, nedf nodohfchanas un galwas nauda, daschu turrigu wihru, kam tehwssemmes labbums un grubtum s apnizzis un wairs nepatihf buht ne par rentineefu nedf par mahju pirzeju, bet kam ihsta luste usmettees sweschâ semmê, lihдумus un plehsfumus un jaunâs ehkas taifihht un jaunu dsihwi fahkt, — tahdu schi usaizinaschana gan warreja pasfubbinahht eet. Bet kad Woldemara funks tai paschâ usaizinaschanâ flaidri fakka: „dauds pirzeji pee schi masa semmes gabbala ne warr dallibas nemt“ un tadeht pirzejus usaizina: „drihs winnam laist sinnu, un tad papreefsch 1—2 mehneschus to leetu gruntigi apdohmabt un tad pirkfchanu isdarriht; — kad us zeen. Talses mahzitaja Tilinga grabmatu, to schis Woldemaram par to semmes pirkfchanu un kauschu aiseefchanu jantadams rakstijis, pats Woldemara funks atrakstidams Talses mahzitajam luhdsj, lai basnizâ, lai ir Dundangas un Irbes zeen. mahzitajus luhdsjohht, basnizâs list fluddinahht: ka Woldemara funks nebuht negribbohht nedf warroht tif dauds kauschu sawâ grunti peenemt, zil gribbohht nahkt, lai nabbaga laudis ne nahloht, bet tikkaj nahkt tahdi baggati, kam 500 lihdsj 1500 rubbuli kullê, — tad schee mahzitaji to gan effohht likkuschi fluddinahht, — tad es newarreju isbrihnotees par tahdu aplamu leelu kauschu skreefchanu, un prassiju: kâ tad us scho „usaizinaschanu“ tif dauds un tahdi nabbaga laudis tif drohschi warrejuschchi tê atstahht wissu sawu sinnamu labbumu un turpu aiseet bes sinna s — ir jahs mihtais Immars ar feewu un fihkeem behrnineem?“

Immars teiza: „Rad kaudis jau schà un tà bija famufinati un faskubbinati, tad wairs neweenu ne klaufija, ne tizzeja ir ne fluddinafchanahm basnizàs. Rà apmahniti zits zittu tikkai fskubbinaja un dsinna eet libds teem, kas kuntraktes jau bij norunnajufchi jeb rohksnaudu jau bija eedewufchi. To paschu laimi, ko fchee effoht dabbujufchi, to paschu laimi tee arri panahlfchoht, kad tikkai tur buhschoht nonahufchi. Ja arri nedabbufchoht tuhdat semmi, tad kahdus 3 gaddus kalpojufchi un nekahdas nobohfchanas nedj nekruhufchus deewufchi, par fawu kalposchanu wehl flahf semmi par dsintu dabbufchoht. — Tahdus neekus tee tizzeja. Wai kahds warr fawaldihf kauschu apmahnitu prahfu?“

Teefa gan! Rad wehtra jubras uhdeni eekustinajufe, tad wilnis dsenn wilni tà putt un fchnahz ween, paschi nesinnadami kàlabbad weens ohtru tà dsennahs un lauschahs us preefschu! Kurfch tohs witaus fawaldihf, ja Deewa rohka tohs nefawalda to wehtru kluffinadama.

Nu Immars stabstija tà: „Gefehdamees ar feewu un 3 behrnineem, wezzakais 7 gaddu, jaunakais pufsohtra gaddu wezzu libds ar zitteem rattos un us Surgeem fchi gaddà isbrauzam no mahjahm. Libds Rihgai pubhmannim bij jamakfa par fawahm 5 dwehfelehm 13 rub. fudr. Rihgà kahdi 3 wai 4 fimti Latweefchi ar fawu nabbadfibu un ar rihkeem, zif katris fpehjis un sinnajis panemt libds, aisgabjam Surgu deenà ar „Admirala“ leelo dampfuggi no Rihgas ohstas libgfmigi un preezigi, fa nu sinnama laime rohka. Leelà jubrà, kad tehufemmite no fudda no azzim un kad pehzaf jubras ledas labbad pee Rehweles 2 deenas un naktis bij japaleef, zitti apfirga ar nelabbo jubras flimmibu un wemfchanu, feewas un behrni jaw raudaja un pinkfchkeja; — ar fawahm 5 dwehfelehm es ne schà ne tà ar weenu rubbuti par deenu ne warreju tikt wehderus barrojohf, — tad gan palikka flikka nu dubfcha, fchahdas, tahdas behdigas dohmas grohsfjahs ra galwu, zits fahza zeffu fchehloht, bet zitti eedrohfschinaja, zitti apfmehja un isfohbaja bailigus, — un tà tad labbi deesgan nobrauzam Keisara pilfatà, leelà Behterburgà, un wiffi libgfmigi, fa wiffas behdas beigtas.

Pee dampfugga muhs sagaidija kahds Katweetis no Dundangas to Dundangeeschi fauja par „Dinsbergu.“ Tas muhs apgahdaja pee dumpfugga un gahdaja, fa warrejam tiit us eisenbahni. Pee eisenbahnes atkal wihrs no Dundangas „Pollmans“ wahrda par mums gahdaja, fa dabbum jam eesehstees eisenbahnes rattos. — Kreewiski nemahku; tad islasseet zeenigs tehws te to zeddeli, fur kreewiski usdruffatas wiffas tabs eisenbahnes stanzijas, kas mums bij jabrauz lihds Tschudowkas stanziai (Tschudowo) un zil werstes katrai stanziai.

Islassiju — bija usdruffatas wiffas eisenbahnes stanzijas no Peterburgas lihds Tschudowo, pahrafi par 80 werstehm un zil jamakfa.

„Nomakfajufchi 2 rub. 10 kap. f. zetta naudas, noskrehjam ar neredsetu ahtru skreeschanu. Gesahkoht gan bij to skattitees, bet Nowgorodes gubernementi eeskrehjufchi mums nu gan ta semme tur tik augliga un baggata nerahdijahs buht, — bet wai tik aplam ahtri skrehjoht gan warrejam skaidri redseht, kas tur ihsti effoht? Wai tad ir pee mums dascha weetâ naw meschu un purwoju deesgan? — Noskrehjam Tschudowkas stanzija. Bet nu wehl 6 juhdses bij jabrauz ar pubrmanni lihds Woldemara kunga muischai „Berwai.“ Ismakfaju atkal 5 rubbulus pubrmannim ar pateiskchanu, ta nu pee galla un meerâ buhschoht. Bet jo brauzam, jo firds palikka nemeeriga. Azzis mekledamas mekleja to isflawetu baggatu semmi, bet newarreja to sagaidiht.

„Ar Deewa palihgu nobrauzam „Berwas muischâ,“ fur atkal kahds Dundangas isgahjeis meschafargs „Dsehrwe“ wahrda, par usraugu, sinnataju un gahdataju. Pee ta nu peeteizamees, un luhdsamees mums eerahdiht rubmi un pehrkamu semmi.“ — —

Te wihrs apkluffa, azzis nodubris semme. Passubbinaju prassidams: Wai jums tuhdat eerahdija to semmi? Kur palikka feewa un behrni? Teizeet!

Immars nopubtees, affaras azzis noslauzijeis teiza: „Ko nu jums warru teikt! Ak tawas apkrahpschanas! Nu ar azihm dabbum jam redseht, fa pascha distakâ pohstâ bijam eeskrehjufchi!“

Kalabhad pohstâ? Us semmes pirkſchanu un usmeschanohs jaunâ semmê un us ehfu taiffſchannu jelle bijat aîsgahjuſchi no ſawa jumta Kurſemmê. Beſ karſteem ſweedreem, beſ behdahm un dauds gruhtuma usmettejs jaunû dſihwi nekur newarr panahft. Gattawa eeſtrahdata ſemme un gattaws jumts usmettejeem naw gaidams.

„Gattawa eeſtrahdata ſemme! Kad tik buhtu bijuſe dauds maſ ſtrahdajama ſemme! Bet mums eerahdija taſ Deſchre par 12 rubbuteem par katru deſſetinu (puhruweetahm) ſkaidru purwi!“

Kâ juhs teizat? Purwi jums eerahdija pehrſamu ſemmi? Naw teefa, ne tizzu. Ne warru tizzehft, jo ſchi Woldemara funga druffata uſaizinaſchana jelle iſſohla: labbu, „pateeſi labbu“ ſtrahdajamu ſemmi par 15 rubbuteem par deſſatini.

Summars ſalka: „Wai tad zeenigs tehws preekſch jums drihſtu tik drohſchi melloht, luhgdams, lai juhs to leekat Latweeſchu Awifês! Woi mannim waijaga tâ apmellotees, kad dauds ſinti leezineeku dabbujami, kaſ paſchi tik pat preezigi turpu aîsgahjuſchi, paſchi to redſejufchi ar ſawahm azzihm un nu tabdâs paſchâs behdâs un affarâs un iſpohſtiti tâ es pahnahluſchi atpakkat, wai tur wehl palikkufchi „Berwâ“ jeb us zella baddâ nomirruſchi, un neſin tur nu greeſtees, tâ nu is fultees no tabda beidsama pohſta, fur eewilti. Ja tiffaj kahds gohdigs ſemmes ſtuhritis tur buhtu bijis dabbujams, fur warreja dauds maſ ſemmi eetaiſiht, wai tad es tik tablu aîsgahjis ne buhtu :alizzis un ſahzis puhletees ar jaunû dſihwi, lai eet tâ eedams. Lai Deews man ſchehligs! Ne bija ne gohdigas purwja ſemmes, bet rittigs tihrelis, zehrpaſ un ſuhnu zinni un uhdens, ka dauds gaddôs nekahdu arramu ſemmi ne warr tur eetaiſiht!“

Prâſſiſchu: Wai tad tur nebija tai muifchaj nekahda zee ma jeb ſemneeku ſahdſchâs, fur mahja un labba ſemme dabbujama ar pirkſchanu?

„Lai „Dirwai“ (zeemâ, ſahdſchâ) dſihwoja gan Kreewu ſemneeki un pakalnina teem gan bija labbaka ſemme, bet wai tad tee Kreewi atſtahs ſawu tehwu ſemmi un mahjas un mums atnahzejeem to dohs? Ir tur pee teem jau bija Kurſemneeki ſalibduſchi waidedami.“

Kad praffiju, kahda tad ta „Berwas“ muischa, wai leela, woi ar staltahm ehlahm, wai baggati lauki 2c. 2c. 2c. tad Immars atteiza:

„Ir tai muischai naw nekahda ihsti teizama semme, irr winnai wissu wairak puhrwaina semme. Ta tif tahda muischele, — kà kahdas labbas baggata Kursemmes fainneeka mahjas. Mums tiffai tai tihreli semmi eerahdija. — Pateizu Deewam, ka sawu naudü wehl ne biju eemafajis, itt kà daudj zitti jau bija darrijuschü. Tadeht dohmaju us aizeeschanu.“

Bet fur tad nu tais deenäs lifkat sawu seewu un behrninus?

„Kur lifku? Al tu Deewin! Appafsch pliffas debbes pa-waffara laikà paliffam! So „Berwas“ muischà wiffas mallas, rijas, schubni 2c. peehabsti ar seewahm un behrneem ir flimmeem, kas jau muhsu preeschà bij atnahkuschü „Berwà“ tif daudj, ka wairs ne sinnaja, fur winnus lifk. Al tamu behdu! Seewas raudaja, behrni brehza, wiffi kleebsa pehz maises. Pateizam Deewam kad rar 5 kapeikeem mahziniu maises, par 15 kap. sweestu jeb safahlitu safahawetu gattu, wai kahdu wezzu fitki warrejam dabbuht. Kam naudas graffis kulle, tas wehl werreja glahbtees, bet tee tufschineeki, tee nabaga laudis! — Upschehlojamees par teem, zif katris spehdams, lai tee tif baddà ne nonihft.“

Woi tad pahrtischana un maife atnahzejeem nebij sagahdata, woi nekahdu darbu un peknu, woi weetu newarreja muischà neds zeemà neds zittäs muischäs dabbuht?

„Kur tad tahdà masà muischà un tufschà weetà tif daudj simts kauschu pa pasauli atnahkuschü un sakrahjuschees weenà weetà maises deesgan warr dabbuht? Lai arri muischa deesin kà buhtu gribbejuse teem maisi gahdaht, par kahdahm nedde-lahm tif daudj kauschu tomehr wissu to widdu buhtu isehduschü tufschà pawaffara laikà. Bija redsams, ka buhschoht flaidri bads; tadeht taifamees tuhdat eet atpakkat.“

Par to Berwas muischu Immars stabstija tà: ta stabwoht ne tahku no Baldai kalneem pee Wolkow-uppes, paschà ne augligà weetà pee leeleem purwjeem.

Kad praffiju, woi tad tur ne effoht labba mescha, ka tuhdat fewim ehlas warrejuschü taifht, tad Immars atteiza:

„Ne sinnas! Tur mescha nebija ne tik dauds, ka buhtu gohdiga malka. Kā jums to isteifschu. Redseet, tur tai tihreligan auga kohzini — bet tikkai tahdi smalzini, kā juhsu rakstamam galdam kahjinās. No kā lai nu taira ehkas!“

Kā tad nu gahja pa to muischu? woi ne faderrejeetees muischā par kalpu?

Atbildeja Immars: „Muischā bija deesgan Latweeschu puifchi, kas Woldemaram bij faderrejuschees par 70 rub. lohnes strahdaht. Lohne gan labba, bet puifchi brehza, ka ar ehdeenu ne warroht glahbtees. Stahstija tahdus stahstus, ka ne gribbahs ne teitt. — Puifchi ilgojuschees pehz Kursemmes fainneeku un muischas kalpu ehdeena un maijes, to par grehtu gan effoht isbrahlejuschu — bet nu Deewam pateiktohs, kad to dabbutu atkal pasmekleht.“

To redsejuschu un dsirdejuschu, woi tad ne gahjat pee pascha Woldemara kunga schehlotees? Woi tas sawā muischā nebija?

Immars teiza: „Woldemars tur bija gan, bet nelikkahs ne runnaht. Jahdeleja — jahdeleja — bet ne veelaidehs. Passakā un preekshā bija Dsehrwe, las pawehleja, eerahdija, usrunnaja, meerinaja. Kad nu schim Dsehrwam gahjam us kalla un wiffas auhs tam peebrehzam, tad meerinadams mums eeteiza, ka tē Berwā gan nekahdas labbas semmes wairs ne effoht. Aplam dauds kauschu un nabbagu un tahdu, kas ne effoht nebuht derreti, aplam pa pasauli effoht atskrehjuschu Kurseh wainigs? Kur tohs wiffus warroht list? Lai paschi sinnotees, lai raugohht zittas weetas dabbut leelā Kreewu semmē x. x. x. Bet kad ne palikkam ar meeru un zits neganti fahza lammaht — tad eeteiza mums, ka wehl o htra muischa effoht nopirkta, kur ta ihsta baggata semme effoht dabbutama. Ta effoht wehl pa 10 juhdschm tahlaki. Turpu lai tik einohht drohschi.“

„Ko lai nu darra? Sawā starā farunnajuschees nu spreedom tā: tē redsams pohsts, tē nekahdas palikschanas. So to kaunu ne gribbam redseht, ka peekrahpti un ispohtiti pahrahnam atkal Kursemme, tad jau ja-eet raubsiht tur to semmi. Tik flitta kā te tur winna jau newarroht buht. Wiffus purwjus Kreewusemmē jau nobuhschoht fapirzis. Ja tik tahku jau

eefubluschees, tad ir tahs 10 juhdses wehl warroht no-eet. —
Tà spreeduschi samettamees kahdi kam wehl bija naudas un
maksaja puhrmannim katrs 4 rubl. 90 kap. par noweschanu
un nu firds atkal apmeerinajahs."

Rà scho muischu nosauz? Kàlabbad tur ne palikkat, bet
atkal Kurjemmē pahrnachtuschi?

Immars nostummis atteiza: Tahs ohtras muischas wahr-
du wehrā ne-esmu lizzis. Ne gribbu to ne sīnnaht! Tas pats bija tur,
tas pats bija tē. Purwi un tihreli eerahdija Berwā, purwi un tih-
reli eerahdija tur. Ak tawas kauschu krapschanas! Kas to
bubtu dohmajis! Wissa pasaulē tik stipri tizzeja tautas brah-
lim, — bet nu mums saplaka firds. Gan raudajam —
gan gudrojam schā un tā, bet neko darriht — maksajam at-
kal 4 rubl. 90 kap. puhrmannim un sagrausti brauzam atpat-
kal uš Berwas muischu.."

"Tē nu gan ar to Dsehrwi gribbejam šawās dūsmās
gruntigi isdarbotees — bet ko tas wiss lihdsēja, — 50 zil-
weku kam wehl bija tik daudz naudas, ka warreja zerreht to
leelo zekku nostagabt, tik tubdat raudsijam sirus lihds eisen-
bahnei. Tschudowas stanziā eesehduschees rattōs nostreham
Pehterburgā. Tē nu bijam nodohmajuschi wissi eet pee Gene-
ral-Gubernatora Wirsta Suwarowa, peesuhdsieht Woldemaru
un to Dsehrwi, kas tik breefmigi muhs krapsis, lai maksa
muhsu zekus un behdas, ka lai wissus zittus Latweeschus,
kas wehl gribbejuschi nahst, isglabhtum no tahda pohsta. Bet
Pehterburgā mums teiza, ka Wirsts Suwarows ne esohst Pehter-
burgā, Italiā esohst aisingahjis pee Keisara. Pee Walujewa ministera
funga arri nedrihstohst tik tubdat eet suhdsetees bes sinnas. Tad nu
neko kawetees, lai zekka naudu ne istehretum, jo ar 1 sudr. rub.
šawas 5 dwehseles par deenu newarreju un newarreju ustur-
reht. Tad nu tai ohtrdeenā preefsch debbes-braufschaunas dee-
nas dewamees „Aleksandera II“ leelā dampfuggi, kas no Peh-
terburgas gabja us Rihgu. Tuhra mums nahza prettim zits
dampfuggis no Rihgas, peebahsts ar Kursemmes Latweescheem,
kas arri gabja us Berwu. Tad nu šauzam, lai ne-eimohst,
mettahm ar roshahm, lai greeschotees atpakkat itt kà mehs;
bet aisingahjei gan šaprattuschi — tomehr neklausija, bet tik-
kai gawiledami un lihgsmodami rahdija turpu un šauza „Uš

Kreewu semmi! us Kreewu semmi!" — Ak zif mehs tohs nab-
baga apmahnitus no wiffas firds noschelojam!"

"Debbesbrautchanas deenâ nobrauzam Nihgâ zitti Dun-
dageeschi, zitti Sasmakkeeschi, zitti Pop-Ahrlameeschi (Poper-
wahlen). Lihds fwehtdeenai pa Nihgu welti isstaigajuschees
ne weetas ne peknaſ ar feewu un behrneem ne dabbujuschi,
fwehtdeen atnahzu Selgawâ un nu wakkar mannim laimejees
faderreht Uuru muischâ (Anermünde Dohbeles aprinki) par
kalpu, fur tuhdaſ no-eeschu; bet papreeſchu atnahzu zeen. tehwu
luhgtees, lai leekat Awisès zitteem par stipru mahzibu!"

Bet falkat, kas tad nu bijis ar teem zitteem nabbaga
laudim? Kur tee palikufchi?

"Woi sinnu teift par zitteem? Tahdâs breefmâs, tahdâ
pohstâ zits par zittu dauds wairs newarr sinnaht. Pateiz Dec-
wam, tad tiffai pats, zif ahtri ween warredams no pohsta
attal warr isskreet. Kas wehl spehjis un spehs, tee ranga,
ka us Behterburgu warr flucht atpalkat, zerredami ka tur buh-
schobt paligs un pestischana. Tur tee gribbeja sawu naudu
atprassibt atpalkat, fo eemakajuschchi un istehrejuschchi. Zitti pa-
likufschchi tur darbu mekledami, tapat ir zitti Nihgâ — bet pa-
faule irr tur kauschu pillâ. Zitti nabbagi klendere apfahrt
mekledamees darbu pee Kreewu semneekem woi muischâs.
Deesinn, woi dabbuhs, ne tohs laudis ne to maifi tur sinna-
dami. Gruhti deesgan tur buhs jakalpo. Tufschineekem, wah-
jeem, behrnineem baddâ buhs ja-apmirst, paliks arri dauds
par wasankeem, sagteem, resbaineekem, kamehr teefâs eestrees!
Ak tawas nelaimes, ak tawas mahzibas, fo esnu dabbujis
redseht. Wairak neka simts rubuku flaidras naudas esnu
istehrejis, ar teem zetteem istufschojees gluschi un labbu maifi
atstahjis! Lai nu fahlu attal no pirma galla dsihwoht ar 5
dwehfelehm! Lihdsami leezeet to Awisès zitteem par mahzibu!"

Ak mihtais Immars — ja tiffai teescham teefa un pa-
teeſi tâ bijis, tâ juhs mannim stabstijuschchi, tad pateefi gan
buhthu wehrts to Awisès list. Kurfch mannim par te galwo,
ka teefa.

Immars ar affarahm apleezinaja, ka pateefi tee-
fa, pats to tâ peedsiwohjis. Lai Awisès fauzobt winna
wahrdun un ir wiffus tohs zittus wahrdus drohschi

tif leekoht. Itkatru brihdi to warroht nowest teefäs, lai teefa to isflaufchina, lai winnu swehrina; — warroht ir usdoht sawus zekabeedrus, ar kurceem to peedsihwojis un pahrnahjis atpaffal.

Tad teizu: Ko tas wißs lihdsehs, tad es pats to Awisjes lißschu. Woi tad Latweefchi un tee, kas gribb ißeet, tizzeßchoht Awisehm. Sinnu pats, zil tahdu irr, kas tihschi Latweefchus samuffina, lai Awisehm netizzohht. Scho brihdi, kur laudis itt kà apmahnniti uß aiseefchanu, itt nelas nepalibdi, — jo tee ne tizz it neweenam, ka tiklai teem muffinatajeem. Tad Immars palikka noßkummis un teiza: „Pats ne mahku rakstihht! Tad darreet kà paschi sinnadami; tiklai apschehlojectees par nabbaga apmahniteem kautineem.“ — Tad apsohlijohs to sawa laika sinnamu darriht — un tà tad Immars aisgabja noßkummis. —

Immara luhgßchanu jau fennal buhtu isdarrijis, ja tiklai itt drohschi buhtu tuhdat warrejis tizzeht, ka schis wihrs, ko ne muhscham ne biju ne redsejis nedß winna wahrdu sinnaßjis, itt nekahdus mellus nedß kahdu pafalku mannim nebija stahstijis. Kaut gan wihrs ar affarahm stahstija, sawus papihrus mannim parahdija, swehtu Deewu minneja un leezi-neekus peefauza, ka pateesi itt wißs tà notizzis, kà teizis, tad tomehr itt sweßscham zilwekam tif drohschi newarreju tizzeht, ka tuhdat eedrohschinajohs to Awisjes lißt. Kad nu pehzak wehl ißrunnadamees ar kahdeem draudses lohzeßkeem, pilfatneekem, scheem ißstahstiju ko Immars effohht peedsihwojis — tad wißfi, gan nabbaga wihru un winna beedrus no firds noscheloja un zittam affaras azzis gan rahdijahs. — tomehr zits beidsoht teiza tà: „Bet kad tif ne buhs melli.“ Prassichu: kàlabb melli, jo wihrs pats luhdsis winna wahrdu lißt Awisjes. Utbild wihrs — gohdigs rentineeks: „Schis gan arri buhs bijis no kungeem eepirkts, lai tahdas pafalkas isneßs laudis. Tur jaw ne buhs nekad pats bijis!“

Tad nu gan redseju, ka wehl ne bija laiks to Awisjes lißt. Jo to brihdi, ap waffarasswehtkeem lihdß jauneem Zanneem, tahda walloda un tizziba bija laudis wißfur: ka teem no Kursemmes aisgabjufcheem Latweefcheem tur eimohht par-

leekam labbi un ka tee, kas stabstija, ka effoht zitti pahrnah-
kufchi no Kreewusemmes no Woldemara muischas atpakkat
tadeht, ka tur tillai purwis un beidsamais pohits, — ka fchee
effoht melkufi un no fungeem eepirkti, lai laudis ne iseimoht.
To tizzeja laudis itt stipri! — tadeht netizzeja teem, kas
pahrnahza no Kreewusemmes.

Bet kad nu taggad jaw dauds jinti un tif ne ta wiffa
leelaka dakka wiffu isgahjeju pateesi irr jaw pahrnahkufchi at-
pakkat un pa Rihgu un Selgawu un zittur ar azzim tohs red-
sejufchi, kahda nabbadsiba un wahjiba tee pahrnahkufchi, un
ar paschu auim no teem nu dabbujufchi dsirdeht, kahdas krees-
mas tee redsejufchi un zil tee peekrahpuschees, un taggad
pilsata jaw katrs seewischkis sinn stabstibt, zil grubti fcheem
nelaimigeem Latweescheem tur gahjis; kad ne ween Wahzu
Awises, bet arri jau leelahs Maslawas Kreewu Awises fahf
stabstibt, ka fchee Latweeschi ta effoht peekrahpuschees un pulks
nabbagu Latweeschu, kas pahrnahkoht palikkufchi Pehterburga
tadeht, ka teem ne zetta naudas ne maises wairs naw bijis,
Pehterburgas polizejas Kasermes eelikti, kamehr tohs warrehs
atfubtibt atpakkat us Kursemmi, tad nu flaidr iirr sinna m s
un pateesi tizzams, ka nelaimiga Immara teifschana naw
nekahda pasakka, neds melli, neds kahda eepirkta wihra blehnu
stabsti, bet riktigi ta notizzis un pats to ta peedsihwo-
jis, ka nabbaga wihrs stabstijis, luhgdams lai Awises eeleef.

Tad nu Immara luhgschanu te esmu isdarrijis.

Schulz.

(No Pehterburgas atfubtichts.)

Mihli Latweeschi Widjemme un Kursemme!

Sirds man neffahs, jums ar ihseem wahrdeem stabstibt,
fo schinnis neddelas Pehterburgas pilsahrt esmu redsejis, un
to ihpaschi jums stabstischu, jo jums waijaga sinnaht, ka teem
Latweescheem klahjahs, kas tehwa semmi atstahjufchi, fweeschu-
ma gribb apmestees.

Kahdas divi neddetas atpakkat ceraudsiju gar Neewas
uppes mallu braukdams, leelu kauschu pulku, pascha uppes
mallâ fehsham fo pehz apgehrba tuhliht par Latweescheem atsin-

nu. Sinnams, kas Widsemmē jeb woi Kursemmē dšimmis un ušaudjis, un kam Widsemneeki un Kursemneeki wehl mihtā peeminā, tas preezajahs ir šweschumā ar Latweescheem fatikdamees. Bet mannim šchoreis ar Latweescheem šweschumā fatikdamees nebija wišs japreezajahs, bet turprettim gandrīhs jauraud, jo klabtaki pee scheem Latweescheem peegahjis, dabuju sinnaht, ka wišsi leelās behdās un truhkumā bija. Nu klaufeetees, ko schee nabbadšini man stabstija. Winni fazzija tā: Mehš effam Kursemneeki un ihpašchi Dundseneeki un Wentspilsneeki, zitti no mums puišchi zitti feewineeki un schahs muhsu feewas un behrni, mehš wišsi ar lainu atnabzam no Wentspilsahhta, jo Pehterburgas Awišes effam laffijufchi, ka Kreewusemmē labba un augliga semne lehti effoht pirkama un tā tad mehš, kam Kursemmē grubta dšihwe bija, effam apnehmuschees Kreewusemmē aiseet un tur apmestees, zitti par fainneekeem, zitti par kalpeem. Bet kahdas astoni deenas atpakkat schēpat Pehterburgā fatikkamees ar teem Latweescheem, kas Kreewusemmē tanni muišchā bijufchi, kur ir mehš gribbejam eet un schee mums fazzija, lai ne eijoht wišs tur, jo tur wišsa labba un augliga semne jau effoht pahrdohhta un purwji un mešch ween effoht atlikufchi un ko mums lihds purwjus un mešchus pirkt. Es nu winneem prassiju: bet ko nu darri feet, woi eeseet atpakkat uš mahjahm. Schee atteiza: kà tad eesim atpakkat uš mahjahm, naudas mums wairs naw un tabtaki uš preekshu arr newarram eet, jo kas mums dohs zetkà naudu, mehš nabbadšini effam eegahsufchees nelaimē un bedrē krittufchi un ne maš nesinnam, ko buhs darriht un kur palihu mekleht, jo zitteem no mums nefa wairs naw ko ehst un wišsa muhsu nauda schinnis 8 deenās, ko Pehterburgā nodšihwojam, irr ištehreta, un muhsu raudadami behrni brehz pehz maišes un tatschu maiši teem newarram šagahdaht. Tapehz mehš luhdsamees, apschehlojeetees par mums un muhsu behrneem un dohdeet mums kaut kahdu darbu, lai tas buhtu nesinn zil grubts, ka mehš warretu šawu deeniškū maiši pelnitees; jo zittadi mums baddā jamiršt; pa kreewiški runnaht nemahkam, tadeht ar Kreeweem wallodā ne fateekam, kaut gan par wišsu masaku lohni strahdaht gribbam, ja tik schis wai tas Kungs muhs par kalpeem peenentu. Beidsjoht scheem na-

bad sineem praffiju: fur tad nu nakti pahrguff un kurrâ mahjas weetâ peemiht. Schee atteiza; naktis schepat us almineem guftam, jo las muhs nabbagus bes naudas usnems mahjas weetâ?

Mihli Latweefchi, las juhs wehl fawâs fîltâs istabâs, mahjâs ar fawejeem un raddeem fadsihwojeet un kam deenischka maifite, wai juhteet un faprobteet, kahdas behdas tam zilwelam, las tif ne-apdohmigi no tehwasemmes aiseet un fweeschumâ dohdahs, jebfchu ne sinna, lâ fweeschumâ winneem klahfees un lâ pahrtiks, woi faprobteet kahdâ nelaimê tas zilweks eefreen, las/ tabtu no mihtas tehwasemmes fweeschâ pilfatâ tâ ka no wiffeem laudim irr atstahs un pamests un wairs nesinna, fur greestees un fur eet? Woi faprobteet kahdas firdsfahpes tam tehwan, las feewu un behrus reds raudohht un baddu zeefcham un tal winneem newarr palihdseht. Bet gan laikam dohmaseet tâ: Kas tad warr sinnaht, lâ fweeschumâ klahfees, jo ikweenam, las fweeschumâ aiseet, tahda nelaine warr notikt. Pareisi — meh's zilweki newarram sinnaht, las nahkamâ laikâ mums notiks un ihpafchi ne sinnam, lâ fweeschumâ mums klahfees, bet to weenu leetu gan luhdsohs no wiffeem, las fweeschumâ aiseet apmeistes, lai

1) no tehwasemmes ne aiseet, pirms itt skaidri sinna, fur ihsti gribb aiseet un kurrâ gubernijâ ta muifcha, fur gribb apmeistes;

2) lai jau mahjâs labbi pahrdohma, woi arri zetta nau-da deefgan un ka tas zeffch us Kreewusemme no Kursemmes un Widsemmes lohti garfch zeffch, un ka zetta wiham bes zetta naudas wehl wairaf naudas waijaga, jo newarr sinnaht, woi zetta brautdams netiks aistawehts, woi zaur flim-mibu woi zittu kahdu nelaimi;

3) lai neweens ne dohma, ka Kreewusemmê pa walti warr semmi dabbuht un lai tee, las semmi gribb pirktees, jau labbi wehrâ leef un mahjâs jau apdohma woi winneem arri preefch pirkfchanas naudas deefgan, jo bes tahs naudas wehl wairaf ka ohtruteef waijaga, ar fo to semmi apstrahdaht, jo wiffur naw eeftrahdata semme, bet laufi un ne-apstrahdata semme, fur daubj publina, kamehr tihrumus istaifa un gaddi pa-eet, kamehr augtus dabbu;

4) lai wiffi tee, kas Kreewusemmē gribb apmestees, pirms pašči tur aiseet, kahdas diwi wai trihs ustizzamus gohda-wihrus iswehlahs un fchohs lai fuhtha tai muischā, tur wianni gribb aiseet, to pirkamu semmi apraudsiht un apflattibt, ka no fcheem ustizzigeem gohdawihreem dabbu sinnah, kahda ta semme, kas fche woi tur pirkama un zil ta irr dahrga.

No daudj behdigahm fatifschanahm un farunnaschanahm ar fchē maldidameem Latweefcheem wehl weenu stabstifchu.

Kahdas deenas atpakkat fatifkofs Barsto-Selo pilsfehtā, tur muhsu mihtais augsti zeenhts Keisars waffaru dsihwo, ar diwi Latweefcheem, kas dsifki nopuhdamees man stabstija, ka no Kreewu semmes effoht atnahfufchi un wairak nefa 500 werstes kahjahm nahfufchi, lai warretu pašcham Keisaram isstabstibt, zil leela netaisniba wiinneem Kreewusemmē notifkufe.

— Wianni man tā stabstija: Kahdu gaddu atpakkat atnahze kahda semneeka dehls pee mums, wehl Kursemmē dsihwojoh, un stabstija, ka winnam Kreewusemmē effoht leela muischa un fchis mums leelu lohni maffafchoht, ja tif winnam eetum lihds us Kreewusemmi un palihdsam tam wianna leelus tihrumus un laufus apstrahdaht. Mehš us fchi fainneeka wahrdeem un apfoblischanu palaudamees aisgahjam wianna muischā lihds ar feewahm un behrneem un Deewam schehl funtrakti ar wiannu netaisijam — bet kad mehš nu pee wianna dsihwojam un winnam kalsojam, tad atsinnam, ka fchis fainneeka dehls muhs neganti bija peewihlis, jo mums ne maffaja, ko bija fohlijis, un teescham baddu buhtum mirrufchi, ja ilgaki tur buhtum palifkufchi. Tā tad apnehmamees, kahjahm Pehterburgā aiseet un fchē pašcham Keisaram luhgtees, lai tif schehligš buhtu un mums woi schahdā woi tahdā wihse palihdsetu un lai muhsu Keisars muhs ir zeetumā eelee, mehš ar to buhtum meerā, jo wairs ne sinnam, ko buhs darriht, feewas un behrni tur Kreewusemmē un mehš pee wiinneem atpakkat ne warram eet, jo naudas wairs naw un ko mehš fchē darrihim schinni leelā pilsfehtā, fur neweens mums palihgā nenahf un mehš pee pašcha Keisara flah, ne teefam. Tā nu ne ko wairak newarram darriht, tā uhdeni eegahstees un noflizinatees. — Redseht manni draugi, tahdā nelaimē zilwefi ee-eet, ja ne-apdohmigi no tehwa semmes aiseet un

wehrâ ne leef, ka katram zilwekam ne warr ustizzeht. Un woi tas zilweks naw lohti negudris un neprachtigs, kas tabtâ Kreewusemmê aiseet, schim woi tam muischneekam par kalpu deeneht un taf ar scho muischneeku skaidru funtraktu neschalihgst jo fur eesi subdseetees un taisnibu mekleht ja tewim nebuhs funtrakts. Wijs beidsohht klauseetees, fo wehl weens no teem Latweescheem us man fazzija, kas taggad Pehterburgâ, tahdâs leelâs behdâs, winsch tâ fazzija: taggad atsihstam, ka meh's Latweeschi, kas no Kursemmes effam atnahlfuchi, kohpâ nepaliksîm, bet isflibdisîm pa wissu plattu Kreewusemme un tizziba mums suddihs. Un sinnam's, schis jubfu brahlis pareisi runnaja, jo kas no sawas draudses schkirahs un draudsiibu ar saweem tizzibas beedreem nizzina, tas irr lihdsigs tam behrneem, kas no tehwa un mah'tes schkirahs un tihschi tum'schâ meschâ eeskreen. Tadeht mihti Latweeschi ne dohmajeet wijs, ka Kreewusemmê retti fur us eeseet Latweeschu draudses jeb Latweeschu mahzitajus un skobles ar basnizahm, bet ja nu Kreewusemmê naw ne Latw. basnizas ne mahzitaju, kas tur Zums pasneegs to dwehselei waijadfigu garrigu barribu? Kas tur Zums fluddinahs to Deewa wahrdu, fur sa=eeseet swehtdeenâs Deewam kalpohht? Kas tur Jubfu behrnus mahzihs un eeswehtihs, kas laulahs Jubfu deklus un meitas, kas pasneegs mirstamâ stundâ Deewa maisiti, kas tewi sahrkâ gulledamu eeswehtihs un tewi pawaddihs us kappeem, kas spraudihs frustu us tawu kappu un puschlohs to ar frohnischeem, ja sweeschumâ stary sweescheem zilwekeem bubfi dsihwojis un mirris? Lai arri buhtu, ka tu sweeschumâ zaur Deewa sechlastibu daudj mantas un gobda fapelnitu un wijs tew labbi isdohtohs, tad tomehr apdohma, fo tas Kungs Kristus fakka: Wo tas zilwekam palihdsetu, ja winsch wissu pafauli eemantotu un dwehsele wiinnam justu? jeb: fo zilweks warr doht sawu dwehsele glahbt? Tadeht wehl weenreis luhdsu: ne eegahschatees paschi nelaimê un pohstâ! —ll—

Rihgâ, 27. August.

(No Rihgas Wahzu awisehm № 197.)

No zeenijamas puffes mums tâ teef rakstih'ts: „Bes tahs „Rihgas Wahzu awisêš“ № 183 peelikkumâ peeminnetas, no Woldemar lunga „Pehterburgas Latweeschu awisêš“ usfaul-

schanas, lai laudis izeet, lihds ar to passuddinaschanu, par 500 deffatinehm semmes pahrdohschanu Nowgorodas gubernija, wehl tanni pascha awise, pirmaja pufsgadda 1864 stahw schahda ussfaufschanu: „Nowgorodas gubernija, Waldaias aprinki, us Nebilizi muischas irr lihds 2000 deffatinehm ne-apkohptas semmes, gan weena gabbalâ kohpâ, gan masôs gabbalindôs pahrdohdama. Schi semme irr pa leelaku dattu ar meschu apaugufe, fur tiklabb dedsinajama malka, lâ arri buhwkohki atrohdamî. Schi muischa irr no aprinka pilfata nohst 25 werstes un no Pehterburg-Moskawas dselsu zetta staziona 60 werstes. (Waldaika stazions no Pehterburgas irr 265 werstes atstattu.) Turpat warr arri mohderibu ar 60—100 gohwihm us nohmu dabbuht. Klahlakahs finnas dabbu no muischas waldibas. Adresse irr: Новгороде. губ. чрезъ Валдаискую станцію Моск. жел. дор. управляющею мызы Небылицы. Рафтиht warr wai Latwiski jeb Wahziski, jeb Kreewiski.“ Kad Woldemara fungs ar to gribb aissbildinatees, la us Berwai muischu tiklai 500 deffatines semmes bijuschas pahrdohdamas, un winasch pee tam ne-effohht wainigs, la tahds pahrleels Latweeschu pulks tur newarrehs pahrtiffu atrast, tad winnu warr aistradiht us scho sawâ lappâ nodrukkatu gabbalu, kas teescham to isdarrijis, la Kursesneeki isreisjujushi.“ Lihds schim Woldemara fungs, lai gan no „Golos“ peepalihdsjeti usfauzam, naw us tahm prett winnu pazeltahm fuhdsibahm atbildejis.

Rihgâ, 31. August.

(No Rihgas Wahzu awischn M 200.)

Mehs schè dohdam lassiht, to mums patlabban peesubtitu rakstu, no G. Woldemar funga, Pehterburgâ:

„Zaur nejauschu stahstischanu (jo Zuhfu awises manna azzupreeschâ nenahht) dabuju dsirdeht, la „Rihgas Wahzu awises“ no 11 Augusta (M 183) prett mannim pazehluschas klaju ussfaufschanu, lai sewi aissstahwoht pret tahm fuhdsibahm, lo ta tehwsemmiga „Jelgawas Latweeschu awise“ us kahda zitreiseja muischas usrauga J. Immera wahrdu par waijadstigu atradduse prett manni pazelt, Latweeschu semneekus nobaidiht, laj wairs us Kreewusemmi ne-eetu, kas sinnam, irr teizama leeta. Man scheid, la tee ussfaufschanas wahrdi tiklai norakstâ mannim peesubtiti; to „Rihgas Wahz awischn“

peelikkumu, fur Immara „pateefigi stahsti“ wahziffi pahrzelti, newarreju rohka dabhuht. Schè nu us teem wahrdeem: „Isstaidroschanas ihpaschi tadeht waijadsigas, ka ta teescham gan no Woldemar kunga padohma zehlufeh's farakstischanah's (Correspondenz) „Nazional-awisès“ wissu wainu zensurei usbahsch“ — us scheem wahrdeem tad nu peerahdu (atbildu) ka es lihbj schim azzumirklim wehl nelahdàs awisès, nedj „Naz.-awisès,“ nedj fur zittur par Latweeschu iswanderefchanu (iseefchanu) nedj taijni preefshà, nedj apfahrt runnadams ko esmu fazzijis (teizis). Zerru, ka ta sinna „Naz.-awisès“ no ka laikam schè teef runnah's, un ko arri esmu lassijis, pee famas peeres nefs leelu weetas-nepasihfchanu (Local-Unkenntnis) no Iggauneeschu iseefchanas runnadama. — Kas tannis wahrdoes: „wissu wainu zensurei usbahsch“ flehpijabs, to „Rihg. W. awisès“ nedohma wis faweem lassitajeem pastahstih't, tadeht mannim arri tam pahri jakahpi, lai gan tas mannim tohti schehl. Tatschu firsnigi pateizoh's „Rihg. W. awisèhm“ par to, ka tahs mannim fawàs lappàs palahwufchas „isstaidroht, kà ar to leetu stahw“ zaur to ween mannim tiklai eespehjams tai nedjirdetaj murfschlefehchanai (Schwindel) ko wairaf mahz. Schulz is fawà „Wahzu Volksblattà,“ un fawàs „Latweeschu-awisès“ rakstidams, laudis islaidis, ar peerahdischanu pretti kahpt. „Rihg. W. awisèhu“ peelikkumu lassih't nedabbujis, warru tiklai sprees't, pehz teem pirmeem „pateefigeem“ stahsteem, kà tee stahw „Jelgawas Lat. awisès.“ Teefa, „Rehweles-awisès“ N° 190, kas irr mannà preefshà, atraddu leeliski flikti pahrtulkotu gabbalu no mannas pirmejas latwiskas fluddinaschanas par tahm 500 deffatinehm semmes pee Lubahnes. Ta flittakaja waina irr tannis wahrdoes: „kahdai ihsteni strahdigaj Sweedrudak'ai (Jafalka: Sweedru semneefeeem) peederr semmesgabbals aplahrt Gamlà-Karlebi pilfatu x.“ tad sinnam's, Pinnu semmè; es to tà faprohtu, ka us tahdu wainas grunti (tik famaitatu pahrtulkofchanu) mannim buhtu jabihstah's, ka neteeku drihs leelischki apfuhdseht's par semmes-nodeweju; tadeht luhdsjoh's to (pahrtulkofchanas wainu) pahrlabboht. Nu jo prohjam pee ta, ko eefahlfuschi. Tà tad schi fluddinaschana „Rehw. awisès“ N° 190 „runna teescham pretti tam, kà tas pateefi bijis ar teem nabbaga apmahniteem.“ Sinnam's, „Rehw. awisès“

redakzione schahdu spreedumu nebija nehmuſe no paſcha iſmel-
leſchanaſ, bet no „Ribg. W. awiſehm,“ ſchihſ no Schulza
abbejahm (Volksblattes un Zelig. Lat. awiſehm un pehdigi no
— Immara. Schehl, ka pee tam irr juſſchana. Tahſ pee-
minnetas 500 deſſatines ſemmes irr pateeſi tiſſai ſeptinaſ wer-
ſtes no Lubahnes dſelju zeſſa atſtattu, irr pateeſi ſauſa, koh-
ſcha ſemme. Tahſ tur buhdamaſ wairaf ſlapjakas weetaſ,
jau preekſch gaddalaila laudis nopirkuſchi, kaſ to wairaf reiſes
ittin kreeti la ſemmes kohpeji apſtattijufchees. Ta gabbala
apraſtiſchana pehz wirſejaſ fluddinaſchanaſ irr tiſ riktiga, ka
no teem daudſeem zilwekeem, kaſ to paſihſt, neweens to zit-
tadi newarrejis apraſtiht. La tad Immara fungs uſ wiſſeem
wahrdeem ſawi gluſchi blameerejis. Pehz Immara wahrdeem
tur ne-effoht nekahda dedſinajama malſa, taſſchu tur pateeſi
irr wairaf neka 1000 kubil affis. Ta ſubdſeſchanaſ ſalka:
buhwkohli tur ne-effoht; un taſſchu no tahdeem tur kahduſ
atraddu. No tam, kahda tur ta ſemme, tiſ daudſ ſche pee-
minnu: Kahdaſ werſtes no ſchi ſemmes gabbala atſtattu, pee
tahſ paſchaſ Tigoda uppes irr generalim Melnikowam maſa
muiſchele, ta weeniga tanni gabbala, kaſ (kahdu 10—12 gad-
duſ) druſzin labbaki teel apkohpta; ſchai muiſchelei gluſchi
tahda patte ſemme, la tanniſ turpat netahk wirſu peeminnetas
deſſatines, un taſſchu pehz ta pahrwalditaja iſteikſchanaſ jau
ilgu laiku (6—8 gaddeem) tur allaſch wairaf par 10
graudeem rudſi eekulti, un ſpreeſchoht pehz teem trihs peh-
dejeem gaddeem, furrös es un zitti to apſtattijufchees tur ma-
ſaſ nebuhs uſaudſis. Tahdaſ peerahdiſchanaſ irr paſtahwigas.
(Dieſe Facta ſind bleibend.) No es warru darriht, kad tahds
Immaraſ nahk, kam naw waijadſigas naudaſ uſ ſemmes
pirkſchanaſ un apſtrahdaſchanaſ, un tur atrohd ohgas ſlahbaſ.
No es warru darriht, kad tee deſniteem un ſimteem un wairaf
nahk, jebſchu ſkaidri peetejis, lai nenahk? Gauſchi noſchehlo-
jama leeta, ka pagahjuſchä pawaffari tiſ daudſ nabbagu Lat-
weeſchu ta aplam iſgahjuſchi. Zeligawaſ „Lat. awiſes“ 32
nummuri paſchaſ riktigi apleezina, ka „tahdi laudis gauſcham
maſ bijuſchi, kam pilli maſſi (pillas kuller) un ka taſ leela-
kaiſ pulkſ arri nebuht ne-effoht to weetu ſinnajuſchi, kury tee
grihbhoht aiſeet.“ Manna wirſeja fluddinaſchanaſ kaſ J. Im-

maram sabbatâ bijuse, winnu un winnam lihdsfigas taisnigi peemahza, lai nenahf schurpu, ta skaidri un saprohtami fakka, zif naudas katram jaunam semmes eefohpejam waijaga. Sinnanams, tee blehschi, kas to slawu islaidufchi, ka Krohnis semmes schkinkofchoht un ka buhschoht no galwasnaudas un nefruscheem swabbadi, tee tohs garrâ un naudâ nabbadsinus us tahdu eefchanu eefustinajuschi. Ka scheem nebuht semmi newarreju pahrdohht, tas ais zitteem pee tam israhdiyahs, ka lihdsf kahdeem 50 Kreewu muischas-turretajeem eefsch un apfahrt Peterburgas ar winneem islihufufchees semmes pahrdohht, laudis arri tahs semmes apfhattijufchees, un leelu leelais pulks muischu turretaju par to fapreedufchees, bes ka no ta kas buhtu isnahzis. Ta walloda no purreem x. kas winneem tur tizzis dohts, zaur to no few pafcha pakriht neekâ. Tahdi Immari jau pa desmiteem un fimteem warretu kohpâ famestees un no ta leela muischu turretaja pulka us pafschu rehkeninu pirktees leelus un masus semmes gabbalus. Bet tiffai gaidija gan us Krohnasemmes, gan atfal us tam, ka kautini Kursemmê dsirdejufchi, ka pirkohht par 5—6 kap. pubruweetas semmes. Tâ nu tas gan nebija. Gaddijahs, ka widdôs, fur labbi zeffi deffatine no tahdas semmes, fo warr uskohpt, ne masaf ka 12—30 rubbutus maksaja, un schis turgus arri schê no gaddu us gaddu paleef dahrgaks. Tee Kursemmê dsirdejufchi, ka tur (Kursemmê) ta labbaka semme ne-effohht tif labba, kâ Kreewusemmê ta fliftaja — un nu scheit tee atradda fliftu un labbu semmi, tâpat kâ austrumâ gubernâs (Kur-, Wid- un Iggaunu semmê.) Tadeht nefahds brihnums, ka laudis, no furreem pehz Schulza awisehm „tam leelafam pulkam knappi bija tif dauds pee rohkas, ka us Kreewusemmei aishbraukt“ — scheitan tahdas leelas neleetigas bailes fagrahba, kas tohs tiffai famaitaja. Talfes mahzitajam Dilinga lungam scheitan leelu pateizibu nosakku, ka winsch tas pirmais, kas mannim tai pehdigâ stundâ sinnu laida no ta leela pulka isgabheju, un mannu firsniugu luhgschanu paklausidams (pee firdsnemdams) to, lai nenahf, laudim pasluddinajis, un zaur to daudsus no iseefchanas atpakkaf atturrejis. Tas sinnams irr saprohtama leeta, ka „Pehterburgas Latw. awisehm“ tas wispsirmaf un wiswairaf peeklahjahs, tahdahm blehdigahm isrunnahm pretti

lahpt, un ka winnu peerahdischanahm teescham tas waijadst-
galais spehks buhtu bijis, to nu notikfuschu nelaimi nogreest,
tas irr teesa. Bet tabs zeeta kluffu un tibscham zeeta kluffu. Sche
irr tabs nelaimes awots. La obtra muischa no ka Immars sawas
karfona muldibas stahsta, naw wis Brewai, bet Derewo fawta, un
neguff wis Waldaikalnôs, bet lahdas pahru simts werstes tu-
wak klaijumâ (lihdsenumâ) un Kreewusemmê retti fur irr tahda
isdewiga braufaschana, ka no schi gabbala, pa dselsuzetta gar
Tschudowa stazionu un pa uhdeni pa Wolkawas-uppi us Peh-
terburgu. Us Dskuju, Wolkawas cetekas-uppi, pee minnetas
muischas un tabs wirs- un appalschpuffê, taifa leelas barkas
(laiwas) kurrâs 200—300 affis mallas eelahda, kas pawas-
farôs eet us Pehterburgu. Semmei tur irr tohti daubj augsti
uppes frauji. Wirssemme gandrihs mahlu ween, un wairat
labs augligs mahls ar grantu fajaukts. Zettorta dalka no
wiffa ta semmesgabbala, un turu pee muischas, irr sinnumis
gan, purs (kurrâ tatschu nekur dsittak par 1—1½ pehdu ne-
warr eegrint; appalschâ tuhdat nahk zeeta semme: druf-
zin smilts, tad mahls; wifs apfahrt augsti uppes frauji, kadeht
weegli nahkabs flapjumu nolaišt.) To purru neweenam jau
newaijag pirtt. Buhwesmesch irr deesgan, zil waijaga. Weenâ
pafschâ meschagabbalâ irr lihbj 10,000 buhwkofteem. 10—
20,000 wehl bes teem warr atrast. Tas irr peerahdams.
No teem nabbaga lautineem, kas us Derewu atnahza, tas
wiffu leelakais pulks to semmi nemas naw redsejis, bes ween
tiffai lahdas pahru werstes. Buhtu arri wifs bijis pa welti
precksch winneem, kas bes Krohna palihdsibas neka newarretu
eedsihwotees (eefkohptees). — Pehterburgâ tai 17. Augustâ 1865.

Woldemara kungs un Kursemneeki Nowgorodâ.

(Nihgâ, 4. Septemberi 1865.)

(No Nihgas Wahzu awischn.)

Jau mehnescheem Wid- un Kursemmê atskann no fuhd-
sibahm no teem, zaur peepalihgeem un awischu raksteem us
skubbinattem us iseeschanu us Nowgorodas guberniju un tag-
gad sawâ tehwasemmê atpalkat atnahkufscheem Kursemmes Lat-
weescheem, pret G. Woldemar kungu, to pirmajo usskubbi-
nataju us schahdu iseeschanu. Weenu no schihm fuhdsibahm

mehs eeliffam 183 un 184 mummuri, un turklaht G. Woldemar kungu usfauzam, pret schahdahm fuhdsibahm aissbildnatees (fewi pahrstabt). Woldemara kungs naw nekahds weenigs wihrs, bet waddons fawam pulkam, fo sche tuwat negribbam aprakstibt, bet kurreem deesgan ar to spreedumu, kas usrahda winnu darboschanohs eelisch un ahrpufs semmes, zaur wilkschannu us Slawoneezibu u. t. j. pr. winsch turklaht bija redakteris fawâ laikâ tohti eezenitai lappai, wihrs, kurrea wahrds tuwu un tablu pasihstams un no kurrea zerreja, fa winsch to no teefas pret winnu pazeltu fuhdsibu wehrâ liss un — fâ ta leeta prassa, atbildehs. So ta jau ferrahs pee wiffas wiinna fuhri eemantotas walsts ustizzibas un fawa pulka labbuma dihwibas un nahwes.

Woldemara kungs irr atbildejis. „Nihg. W. awises“ № 200 irr wiss eelischâ, fo winsch faweem fuhdsetajeem sinnajs atbildeht. W. kungs wiss pirmat mekle par neriktigeem padarriht tohs awotus, no kurreem tabs lihdstaggadejas stahstischanas par wiinna usnemfchanohs iszehlufchees: Berlines „Kaz. awisehm, kas tabs pirmas sinnas par to isgahjeju neisdohfchanahs atnessa, winsch pahrmett „leelu weetas nepasifschannu“ tapehz fa tabs rakstitalis Kursemmes isgahjejus no turrejis par Iggauneem, kas tatschu bijuschy Latweeschi. Schahda pahrmainischanahs irr gan notiffuse, tomehr ta tanni leeta nelo ne-isgrobhsa. Kas par to, wai tee peefrahptee Pinni jeb Leischi bijuschy? Mums tas leefahs weenalga buht, un winsch rakstitalis diwas tabdas tautas, kam walsts un beedribas eeriftes pufs lihds weenadas tã pahrmainidams, muhsu azzis nebuht ne-isfkattahs wiffu ustizzibu pasaudejis, — tabdas paschas pahrmainischanahs Berlines un Wihnes lappas irr tikpat daudfreis atrastas, fa Moskawas un Pehterburgas deenasrakstos. Tablat W. kungs runna no nedfirdetas murkschleschanas (Schwindel) kas par wiinna usnemfchanohs irr ispaudeta pa „Telgawas Volksblattu“ un „Telg. Lat. awisehm,“ bet kas murkschlehts, to nesalka. Ra winnu lappu redakteris to pasinnojis, fo tee no Nowgorodas us Kursemmi atpakkat greefufchees wiinam stahstijuschy, tas mums leefahs pilnigi pehz fahrtas darrihts, un ja arr winnu lappu sinnas buhtu kahdas maldifchanahs lihds eewilkschahs, tad tatschu par to nebuhtu nekahdas runnas no — murkschleschanas. Ko

schihš Schulza lappas sluddinaja, tas jau neddetahin papreetsk pa wissu semmi bija sinnams, un simteem pee-auguschu zilweku, kas lihds schim W. kunga zeenitaji bijusch, to tapat stahstijusch, tadeht to neweens apdohmigs zilwets newarr turreht par murkschkeschanu. Kas tas buhs, ka W. Kungs muhsu pahrtulkofchanai par winna usfaufschanu pahrmett leelu neriftigumu, un tikkai to peewelt, ka Pinnu pilsfats, no ka winsch runna, effoht no pahrtulkotaja Sweedrijâ pahrzelts? Tas pee tabs leetas tik pat mas skahde, ka ta pahrmainischana, kur Latw. isgahjeji us Nowgorodu „Ribg. W. awij.“ lappâs par Iggauneem palikkusch. Woldemara atbildu wissu weenâ kohpâ fanemmoht neko newarr eefahft. Tabs lihds taggadejas sinnaš par sawu usnemšchanohš netizzamas padarriht, winnam neweenâ gabbalâ naw laimejees, ta buhschana paleef kâ bijuse, tikween, ka lassitaji zaur to usmohdinati wairs lahgi negribb tizzeht, ko tablak laffa.

Woldemara rakstu wissu weenâ kohpâ apluhkojusch, nemsim to pa gabbaleem preeškâ. Ar ko aisbildina W. kungs to no simteem sawu semmes kauschu pazeltu juhdsibu, ka tabs apfohlitas baggatas un eefohpjamas semmes tee atraddusch ar krahmeem apauguschus purrus? Winsch weenteesigi atfalka: — tas ne-effoht teefa — un ar scheem tšebetrem wahrdeem winsch gribb to noleegt, ko simts balsis faufdamas saw un simts azzis redsejuschas. Kapehž tee Kursemmes semneeki tad naw us tahm semmehm palikkusch? Kapehž tee labbat, sawu padohmu tehredami, us mahjahm, ko tee preezadamees atstahjusch, atpakkat greejuschees? W. kungs falka, winsch meflejis pirzejus preešk saweem grunts gabbaleem, un tee nahkusch laudis effoht glusch bes padohma (naudas) bijusch. Ar ko winsch to peerahdijis? Winsch falka, ka winna leelakais juhdsetais Immars effoht pats teizis, winsch un tas wairums no zitteem isgahjejeem effoht bes wiffas eefpehjas (naudas — mantas) bijusch. Kur tas stahw rakstihš? Beenemsim, ka to kauschu leelakais pulks buhtu bes padohma bijis, kapehž arri tee jo pahrtikkuschee us Kursemmi atpakkat greejuschees? Ka tahdi bijusch, to Immars skaidri falka, bes ka W. kungs to warretu noleegt. Stahsta beigâš, muhsu peelikkumâ. (N° 184, 2 u. 3 flejâ) Immars runnadams runna no tam, ka, ja tur

buhdu bijuse eefohpjama semme, winsch un zitti to bes nekahdas runnas buhtu pirkufchi, 3. flejâ winsch subdsahs, ka ta eefohpjama semme wehl bijuse Kreewu semneeku rohkas un tadeht nepahrdohdama; turpat 11 rindâ augfcham winsch flawe Deewu, ka sawu naudu pahrdewejam wehl ne-ismakfajis, 6 flejâ 2 rind n. ap. irr ta runna, ka tee peekrahptee sawu us semmes pirkfchanu eemakfatu naudu atpakkat prassijufchi. Wol demar kunga teikfchana, ka pehz Immara pascha isteikfchanas, nekahdi pirzeji, bet tiffaj nabbaga, bes padohma effofchi kautini pee wiina fanahkufchi irr til tabt netaisniba, ka Immars, us ko winsch atfauzahs, to glufchi ohtrahdi isteizis; ne to isgahjeju kauschu naudastruhkuma, bet tadeht ka ta fohlita semme naw derriga, wiffa ta usnemfchanahs isputtejuse. Skaidri peerahdams, ka arri tee labprahd pirzejee un pahrtikfufchee Latweefchi (pee kurreem Immars peederreja) ne ko ne-isdarrijufchi, us mahjahm atgreesahs. Waj tas kaut ka warretu buht teesa, ka fchee wihri, kas pilnigi W. kungam us-tizzedami, tahs zella grubtibas us Nowgorodu usachmufchi, to wianneem dahwatu semmes labbumu tihfcham nosmahdeju fchi un bes nekahdas gruntes (wainas) to reebigu dshwi, kas tohs tannis til lepni atstahatâs mahjâs gaidija, labbat atpakkat usnemdami, neka tohs seltakalmus, ko tee pehz W. kunga isteikfchanas us wiina semmi atraddufchi? Râ tas peerahdams, ka W. kunga tiffaj isteikfchana (apgalwofchana) „ta no wiina pahrdohda semme effohd labba.“ wairak tizzama, neka ta ohtra pufte, fur flaidras peerahdischanas, ka funteem no wiina lihdstaggadejeem zeenitajeem, no kurreem daschi tohs grunts-gabbalus patlabban aismakfajufchi, labbat ubbagodamees us mahjahm atgreesufchees, neka tur palikfufchi?

Wahs te negribbam W. kunga ihpaschas wahrdu: un isfaulfchanas wihjes smalkat (tuwak) ismekleht: wiina pascha isteikfchanas (galwofchanas) „Facta“ un „pastahwigas parahdischanas“ peeminnoht, bes ka tahs ne zaur ko zittu, ka, weenu zeeti isteiktu „Tâ tas irr“ peerahdiht, irr til pat bes spehzigas, ka wiina rakstu beigas „Rihg. W. awij.“ № 200, 4 flejâ: tapehz ka isgahjeji Latweefchi arri no zitteem muifchu turretajeem nekahdu semmi nepirkufchi, fakriht wiinu isteikfchana: W. kungs teem effohd purru pahrdewis — neekâ.

Ka teem Latweefcheem kam naudas jau W. kunga rohka bija, wairs nefahds kapitals pahraf ne warreja buht, irr tikpat teefa, ka tee zitti, wehl nenopohstii laudis to kaunumu eerandsijufchi, kurrâ tee eet eefschâ, sinnamâ, ne-ustizzigi palikufchi, zaur to, ka pirzejam nepatizzees pirkt par to pagehretu maksu, peerahdiht, ka ta pahrdohdama leeta effoht labba, — tahda irr wehl pawiffam jaunâs mohdes peerahdifchana. Bet — tâ mums tablak jawaija — kâ tad tas stahw ar tahm zittahm Woldemara apfohlifchanahm, par kurreu nepeepildifchannu Immars un simts zittas balsis fuhdsahs?

Kapeh3 meh3 neko nefadsirdam no teem eegansteem, zaur ko preefch to aisgabheju usnemfchanas nefahda apgabdafchana netikkufe eerikteta, fur tatschu tai fluddinafchanâ tâ islikfahs (israhdiyahs) ka tapfchoht gabdahs, ka eefahkumâ tahs nohtigas waijadsibas buhfoht pee rohkas? Schahdu gabdafchannu praffa zilweziiba un weenteesigs zilweka prahts. Kapeh3 W. kungs ne-atbild us to pahrmefchannu, ka augsts turredamees no teem atnahkufcheem atrahwees, leedsees fawâ zeenibâ ar teem fa-eetees, tohs eepreezinahht un teem padohmu doht. W. kungs tik weenigi runna no ta aisgabheju nabhadfibas (naudas — mantastruhkuma) un no fawu semju un gruntes labbuma un tatschu tas neisgrohja zittadi, ned3 to leetu buhfchannu, kâ tee isgabheji tur atradda, ned3 to, ka W. kungs pret wiameem is-turrejees. Ko beidsiht ta aisrahdifchana us to pasihstamu „no rakstijata nezehlufchohs grunts eeganstu“ nosihme, no kurras netappa drukkata (druffâ usnemta) ta nodohmata isfluddinafchana (noturrefchana — norahfchana) no tahdas aplaimigas isefchanas, us tam te deefgan ar to peerahdifchannu, ka ta fluddifchana (noturrefchana) us „Behterburgas Lat. awises“ 14 nummuri bija norehkinata. Schis num. irr 22. Aprilâ j. g. isnahzis, tâ paschâ tanni laifabribdi, kad tee isgabheji patlabban jau bija us zekta. Ko tahda fluddinafchana (noturrefchana ja arri buhtu nodrukkata) paschâ isdewigakâ bribdi wairs buhtu warrejufe isdarriht?

Te nu beidsam ar Woldemar kungu isrehkinatees: Kas tad nu isnahzees no wianna aisbildinafchanahs? Ned3 Immara usdohfchanas irr paneezinatâs, ned3 arri us tahm pilligi at-bildehts — meh3 tikfaj nu dsirdejufchi, ka W. Kunga muifcha

„pateefi“ 7 werstes no dselsuzekka irr nobst un „pateefi“ tas irr pehz W. funga pascha noskattes ta labbaka semme. No peerahdischanahm, kam wajasjetu apgahst, tahs pretti-apleezi-naschanas, ko fimteem Latweeschu semmeskohpeji isteikufchi, naw nekahda runna. — W. kungs weenteesigi fakka, „ta semme irr labba“ — peeteekahs ar pascha wahrdeem, pazell tohs par peerahdischanahm un peefakka, ka katrs, kas zittadi fakka, femi „gruntigi blameerejis.“ Latweeschu isgahjeji apleezina, ka wiannu widdu daschi naudigi wihi bijufchi, kas sawus grunts-gabbalus jau bija aismakfajufchi, un welti isprassijahs, lai naudu atpakkat makfa. W. kungs bes nekahdas behdas tohs padarra par nabbaga laudim un par wissu to nodarritu darbu nekahdu wahrdu nefakka.

Kahdu tiffumu (dabbu) israhda schis darbs tahda leeta, fur glahbjama ta besgalliga ustizziba, ko sawa laika weffela tauta par sawu mehrki turreja? glufchi to paschu, ko wissa ta usnemischanahs neffufe. Mums nenahst prahda W. kungu fuhdscht, ka to tihscham darrijis, gribbedams sawus tautasbraktus peekrahpt, labprahst tizzam, ka winsch to labbu gribbejis, — aklamiba, sinnaschanas trubkums tahdas buhschanas, kurras pats fewim padaudj leelu spreedumu peemehro. Respehziba dsihwibas pateefibas waijadsibas pareisi nospreest, — tahs irr tahs gruntes (eegansti) zaur kurreem W. kungs pee fimtu muhsu un sawu tautas braktu pohsta wainigs, ais kurreem winsch zerrejis to wainu ar sawu muttes dwaschu nopuhst. Woldemara kungs, mehsh wehl fakkam, naw nekahds weenigs wihs, bet winsch irr pulkuweddejis, ka tahds irr winsch maldijees, ka tahds irr winsch no saweem Latweeschu un Kreemu draugeem flawehts tappis; ka pulkuweddejam winnam ja-atbild, kad wiannu teesa pehz klajeem dsihwibas liffumeem. Ko tahds zilweks appakfch pascheem apwainojahs, to appakfch pascheem lehti warr peedoht, bet klaja dsihwe tas paleef par noseegumu; jo sche newarr aissbildinatees neds ar to, ka to buhschanu naw pasinnis, neds ar to, ka pee tam labba dohmajis. Ka Woldemara kungs pee wisseem saweem lihdstaggadejeem draugeem wissu ustizzibu pasaudejis irr skaidra leeta, ko apstiprinahst newajag wairak, neka eepasichteas ar Wid- un Kursemmes lauscha balshim (isteik-

fchanahm) un ſchi bankrotte irr tas zeetakais ſpreedums, to warr ſpreest.

Tif daudj ſchodeen. Schi nelaimiga iſeeſchana us Nowgorodu irr tas pehdigais gabbals, to Woldemara kungs ar ſaweem draugeem jau gaddeem us ſpehleſchanu taiſijufchi, naw nekahds weenkafſchu ſtahſtiufch, bet weffela gaudu ſpehle palikufe. No pirmajeem attehm (gabbaleem) zittâ reiſe runnaſim.

Rihgâ, 10. Septemberi.

Appakſchais peelikums pee ta gabbala „Woldemara kungs un Kurſemneeki Nowgorodâ („Rihg. w. awiſ. Nr. 204“) irr mums peefubhts us iſlaiſchanu laudis.

„Tahdu, zaur klajahm dohmahm jau fenn un weenâ balſi, bildê noteefatu wihru wehl us taiſnoſchanohs uſfaukt, buhtu ihſti par newaijadſigu leetu eefkattama, un naw arri, tã jau zerrejam, tahs lihdiſchinnigas dohmas nekâ iſgrobſijufe. Tomehr tas pilnigi par labbu atſihſtams, ka „Rihg. w. awiſ.“ us ihpaſchahm gruntehm to ſpreedumu par to eefubdſetu ahtraki gaiſmas preekſchâ neneſſa, kamehr tas teefaslikums: „ohtrais pulks arri jaklaufahs“ pilnigi notizzis. Nu, kad tas notizzis, kad atbildeschanu eefubhtita, un arri neweena aiſbildeschanahs nenotikufe, taggad mums waijadſigs, zittu, ar klajahm dohmahm wairaf ſaderrigu ſpreedumu no ta eefahzeja ſagaidiht, nekâ tas, kas ſtahw 204 nummuri. „Rihg. w. awiſ.“ ſakka: wiannaj nenahkoht prahtâ ſubdſeht, ka to tiſſcham darrijis, jeb ſawas tautas-brahtus gribbejis peekrahpt, wianna labpraht tizjoht, ka wiſſch to labbu gribbejis! — Wehs to netizzam wiſ; pee mums wairs nekahdas lehnibas negeld, tapeh; ka preekſch mums pro casu nekahdas netizzibas (ſchaubiſchanas) wairs naw. Wehs bijam tahdâ lahrtâ, kurrâ wiſſu to Latweeſchu iſeeſchanu tuwu apſkattijamees, winnu eeganſtu iſklaufſchinajam un to riftigako ſapraſchanu no tahm labbakahm ſianahm iſnehmam. Sawâ pahrliezinaſchanâ turramees us appakſchâ peerahditahm leetahm, un zerram tahs ſcheitan preekſchâ leekoht, to tanni daudſreiſ peeminnetâ gabbalâ usmeſtu un wehl ne-atbildetu waizafchanu atbildeht, ka buhſeet ar meeru. Kad tee trihs Woldemara kunga palihgi (meſchafargs Djerwe Kabrlis Doſenberg un tee diwi wakkineeki Andrejs Rehwalds un Kabrlis

Seeberg) jau preefch seemas-fwehtkeem p. g. us trihs fawejahm weetahm Kursemmê Dundangas pagasta naudu dsinnufchi preefch semmes gabbalineem Sulianowas muischâ, netahk no Tschudawa staziona, Nowgorodas gubbernijâ, tad pa mas neddekahm bija fanahkufchi 7812 rubl. fudr. Kahrlis Dosenberg no teem bija eenehmis 5000 rubl. Kahrlis Seeberg 2260, ko tee paschi Woldemara fungam us Peterburgu aisnessa, bet to no schihb naudas wehl atleekumu zaur R. fungu Rihgâ ar to paschu adresi aisfuhitja. Tam no Woldemara funga 11. Jan. f. g. israfsititam kwittinam us muggura puffes irr usrafsiti tee eemafataji un zil katris eemafajis. No tahdas masas eemafafachanas, jo retti tikkai pahri par 25 rubl. fdr. bija eemafajufchi, Woldemara fungam waijadseja skaidri noprast, ka wairaf tikkai tee nabbagalee no Dundangas pagasta tahdai peedsihfchanai klauhsijufchi, un tatschu tee leels pulks bijis. Schee bija sawas deenestus un nohmas kontraktus atdewufchi, wissu sawu mantu, bes kahdahm us zekka waijadsigahm leetahm, pahrdewufchi, un us paschu fataisiteem ratteem (wahgeem) to garru zekku us to flawetu semmi aisbraufufchi, pa kurru tee kahdus mehneschus wehlat, kâ baddâ nonihkufchi ubbagi, us paschu draudses ismafafchanu atpakkat atnahkufchi. Apritawiddû grahamatas no Woldemara isnahja ar schahdu rakstifchanu: brihnodamees winfch fadsirboht, ka tahds leels pulks kauschu no Talses aprinka grihbobt iseet; winfch mahzitaja fungus karsti luhdsobt, teem fazziht, ka tikkai turrigi laudis, t. i. tahdi, kam ja mas kahds kapitalis no 200 rubl. lihdsinemt un kas wehl bes to, paschu usturru un kalpa lohni us pahru gaddeem turroht, tee til warroht zerreht dsihwoht tannis jaunâs nomettamâs weetâs, bet nabbageem tur bes nekahdas runnas buhschoht pohstâ ja=eet.

Schee kautini, kas wissas sawas fainneeziabas leetas isfchafferejufchi, bija tee, kas taggad ihpaschi wissu eetaupitu krahjuminu drohfschâ ustizzibâ bija nodewufchi, un tahdahm sohlfifchanahm tizzedami sawu mahju beedribas faiti faraustijufchi un sawu drohfschu pahrtifchanu (dsihwi) ismihjufchi prett nesinnamu un wiltigu nahkofschu (dsihwi). Schee laudis wairs neko newarreja darriht, winnu zerribas zaur Woldemara funga grahamatahm bija isgaisinatas, bet ne winnu wehleschanahs,

to pasaudetu atkal atdabbuht, un us to dsihdamees, winni wairs nefo zittu newarreja, la eet un aizeet. Mahzitaju kungeem irr pahrmests, kalabb tee tahs minnetas grahmatas dabbujufchi no kanzeles naw fluddinajufchi, lai ne-eet; bet mehs warram apleezinabt, fa ihstenâ laikâ nekad ne-effam kawejuschees peemahziht un peesaukt, lai ne-eet, bet nu wiffi kohpâ issakkam, kad tahs leetas jau til taht bija, tad wiffa darboschanahs pee tahm wairs nepeeklahjahs dwehsetu apghadaju zeenibaj, bet teem labba peeklahjahs, to tannis grahmatas isteiktu luhgshanu atstunt, tapeh; fa ta winneem kâ wiltigâ spehlê to issauzeja darbu usdewa. Nu zaur schahdu isteikshanu weegli buhs usminnama, ta „Rihg. w. awis.“ usmesta waizashana: „Kapeh; Woldemara kungs us to pahrmeshanu naw atbildejis, la augsts turredamees no teem atnahkufcheem atrahwees, leedsees sawâ zeenibâ ar teem sa-eetees, tohs eepreezinabt un teem padohmu doht.“ W. fungam bija mihtaka ta eemakfata nauda, neka tee eemakfataji; ta weeniga eepreezinashana, fo winsch teem nabbageem warreja doht (atdoht to eemakfatu naudu) bija beidsoht wiannu paschu behdigu padarrijuse.

Rihgâ 18. September 1865. Schahds atraksts mums us druffashanu peesubtichts:

„Zeenijama redazione! Zebshu Zuhfu awises no 4. Septembra № 204 irr gan gruntigi peerahdihts, fa G. Woldemara kunga atbilde irr wahja pret tahm fuhdsibahm, kas pret wiannu pazeltas, tatschu padewigi luhdsjohs, mannim pataut wehl kahdu wahrdinu par teem isgahjeem tē runnaht. Negribbu peeminneht to schehlumu, redsoht, kahdi nosfrandejuschees, no nihkufchi un pufslidj flimmi, tee mannâ draudse atpakkat atgreeshs; negribbu peeminneht wiffas tahs teikshanas, fo tee us zetta peedshwojufchi un kas gandrihs us wahrdeem ar Immaru kohpâ skann, jo ta leeta Kur- un Widsemme pasihstama, bet tikfaj gribbu ar saweem wahrdeem preeksch azzim zelt Woldemara kunga leelaku aissildinashanahs grunti, fo Zuh; sawâ rakstâ mas wai nemas ne-aiznehmufchi. Woldemara kungs fakka sawâ atbildâ: „Sinnams, ta no blehscheem ispaudeta waloda, fa Krohnis semmi schkinkoschoht, un buhschoht, brihwi no galwas naudas un refrufchu dohschanas schohs garrâ un nauda nabbagus uskustinajuse.“ Schinni leetâ ta irr:

Blehdigi palihgi pateesi uszehlahs, Dundangâ nohmneeks no Dserwes mahjahm G. Dosenbach un Soopes-Anzes meschafargß J. Dihzmanns. Schee lihka laudis, eet apmestees us Woldemara muischu, peerakstija tohs, kas bija gattawi iseet un semmi pirkt un no teem nehma rohkas naudu pretti lihds 100 rubbuseem. Wai nu Woldemara funks no scheem blehscheem un Winnu darrischanas ko sinnaja wai nesinnaja? Us to nu taj atbildej jagruntejahs. Buhtu jatizz, ka winsch no teem nefo nesinnaja, un tee weeni tiklaj wainigi, tee weeni tee frapneeki, kas tahs neskaitamas familijas pohstâ gahsufchi un tee peefraptee usnahza Woldemaram us kalla, bes ka tas no tam ko buhtu sinnajis. Tomehr ta tas naw. Woldemara funks sinnaja gan no winneem, ka to us preefschu parahdischu. Tee atpakkat nahzejee dauds paradda rakstus pee mannim nodewufchi, fur tâ rakstihst: „No tahs no J. Dihzmanna pee mannim eemakfatas naudas, us semmes pirkschanu N. N. irr eemakfajis 100 rub. fud. scho naudu, ja pirzejs semmi wairs negribb, warr us 6 prozenteem us intresseem list. Raptalu ismaksahs, kad jemme pa leelakahm dakkahm buhs pahrdohtha. Seb arri stahw J. Dihzmanna weetâ G. Dosenbach. Schihß paraddusihmes no Woldemara funga pascha rohkas rakstitas un parakstitas, ko falihdsinajohht ar zitteem winna raksteem, kas mannâ rohka, skaidri warr redseht. Abbi blehscha paligi tâ tad ar Woldemaru sinnajuschees, bija winnam pasihstami, peeneffa winnam to falassitu naudu un usdewa winnam to nahzeju skaitu. Abbi sinnaja un teem waijadseja, ja to leetu kreeti buhtu pahrdohmajufchi, kreeti isklauschinahht, zil teem ko falihkfufchi, garra un naudas spehßs, jo leelaka dakka no teem falihkhteem scheem lihdsjeem bija tuwu pasihstama. No nu Woldemara funks darrija, scheem blehdibas darritajeem pretti turretees, un tohs pehz pascha isteifschanas nabbagus aisfargahht no tahdas weltigas nahkschanas un skabdes un pohsta? Wai winsch schohßs palihgus ar to naudu juhstija atpakkat un siffa peeteikt, laj nenahß? Nè. Wai winsch jel pee laika siffa eelitt farwâs awifes, kurrâs winsch bija dewis to grubdeni us iseeschanu, un kam ween wehl laudis tobrihd tizzeja, to peeteifschanu, laj jel paleekoht mahjâs? Nè. Winsch ismaksameerigi to no teem nabbageem eemakfatu pirkamu naudu, un

tab raksta Talses mahzitam Tilingam, lai tas flubbina, lai laudis savas mahjas (tehva semmi) ne-atstahjoht. To nahlfchanu noturreht winsch iswehlahs tahdu padohmu, no ka katrs un arri winsch pats sinna, ka tas welti, jo tobrihd zaur winna skunstigi isdohmatu uskustinaschanu wiffa ustizziba us pascheem mahzitajeem bija gluschi fatrizzinata, ta ka tahda flubbinafchana tohs nebuhtu noturrejuse, bet wehl pasfubbinajuse. Ta arri Woldemara kunga pehdeja aisbildinafchanas grunts, kad to leetu tuwal apluhko, sakriht neeka. Tas winna atbildē irr tikkaj taisniba, ka, jebfchu preefch muhsu dsihwes turrigi, pehz winna isteifchanas tatschu nabbagi laudis, t. i. tahdi, kam nebija 500—1000 rubbuki, aisgahja. Kapehz nu tas tautas draugs, tas sawu tautu isflawehts glahbeis, Woldemara kungs, teem nabbageem, kas winna pucros newarreja nomestees, un par wiffahm zekka gruhfibahm neko nebehdadami, taisfjahs atpalkat us mahjahm atgreestees, ne-atdewa winnu eemalfatu pirkamu nauddu, kapehz padarrija tohs wehl jo nabbagus? Wairak neka par 500 rub. tahdas Woldemara paradda simes guff pee mannim, un lautini bes mitteschanahs nahf un mannis luhds, laj teem palihds sawu nauddu atdabbuht. Mantu un mahjas winni pasaudejufchi, un leels buhtu winnu pohsts, ja schehligi muischu-turretaji schinni gabballa glahbdami un palihdsedami teem pretti nenahktu. Ko tas laudim palihds, ka Woldemara kungs teem feschas prozentes sohla. Tee grihb sawu nauddu atdabbuht, ispohtitu mahjas buhschanu atkal eekohpt. Utraitnes ar maseem behrnineem, familijas-tehwi bes deenesta un pelnas, wiffi kas pirmak bes ruhpehm pufslihds pahrtikkufchi dsihwoja, brehz taggad pohsta, kurrā zaur tahdu eefchanu krittufchi, un luhds lai palihds wehl glahbt to atleekumu no winnu mantas, kas taggad wehl Woldemara kunga rohkās. Tee wiffi luhds Deewu, lai teem peedohd, kas winnu labdarritaji leelijufchees un tohs tatschu pehdigi pohsta un behdas eegruhdufchi.

W. Hugenberger,

Soopes-Angermundes mahzitis.

Angermundes (Rindes) mahzitaja muischā

10. Septemperi 1865.

Rihgâ 23. September.

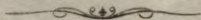
(No Rihgâs Wahzu awisêhm N° 222.)

„Pebterburgas Wahzu awisêš“ no fchi mehnescha 23 deenas, zettortâ lappu pussê ar „G. Woldemar“ parastu irr lassama schahda „isstahtstifchana“.

„Baltijas presse (Austruma gubernijas rakstu drukkataji) (ihpaschi „Rihgâs Wahzu awisêš“) zaur dauds rakstu gabba- leem par Latweeschu iseeschanu us Nowgorodas guberniju, manni gohdu-aisnemdamâ wihsê irr apfuhdsejuse, un pehz ihfas prozesses (fuhdsibas) neween pehz wissu klajahm dohmahm spreedumu par manni isteikuse, bet arri steigusehs to grehzineeku bes nelahdas tablakas runnas no faukt par noteefatu. (Rihg. W. awisêš N° 209.) Tahda aplama eedrohschinafchanahs, usnem- tees spreesst pret teefas rekthem, mas faderrahs ar Baltijas (Austruma gubernu) teefas eeraddumu lepnu gohdu; bet tik- pat mas arri irr taisnojami (par taisnibu turrami) tahdi standrektigi spreedumi (spreedumi, to us ahtru rohku no- spreesch, la karrâ-laulâ) tahdâ laikâ, kurrâ tahs leetas, par to runna, jau mehnescheem stahw teefas ismekleschanâ. Schi pehdeja sinna teem graweereu- (eegrihbstetu-) rakstu eefuhstitajeem un redakzioneem nebija nesinnama, un zaur to it par warru israhdahs, ka tahda preekschlaiâ grabbschana (spreeschana) to nodohmajuse, par taisnibu israhdiht, kas rak- stitajam pascham wai wianna parteijaj irr pehz prahtam. Ta- deht turru par waijadsigu, wehl pee laika isflaidroht (peeteikt) ka, eekam no ihstenahm teefahm par mannim Latweeschu is- eeschanas deht, pehdigais wahrds naw isrunnahts, to tur- ru par westigu un nederrigu leetu, pret latru fuhdsjetaju wai apmellotaju zaur awisêhm fewi pahrstahweht. Turklahst wehl arri to isfalku, ka, kad preeksch teefahm buhschu istaisnojees, tad tee rakstitaju lungi, kas schinnis sawds rakstôs mannam wahrdam neslawu zehluschi, laj to gohda-peenahnamu parah- da, paschi no fewis, bes ka es tohs dabuju pa teefaszektu us tam usstubbinaht, tanni paschâ weetâ, kur tee sawas fuhdsibas pret manni isrunnajuschi, mannim pilnigi to gohdu atkal atpakkat atdohd.“ Schai „isflaidroschana“ mehs pretti leekam schahdus eemeslus: 1) ka ta no G. Woldemara lunga zehluschs Kursemmes Latweeschu iseeschana us Now-

gorodas guberniju „jau mehnescheem stahw teefas ismekleschana“ „Rihg. W. awischi“ redakzionesj naw bijuse sinnama. W. lungs pats, kad schinnis awises № 200 faweem fuhdssetajeem atbildeja, naw ne wahrdu par to minnejis, bet zaur fawu pahdrohschu ka arri nepeetezigu un neezigu aissstahweschanu ihpafchi pats palihdsejis, ka atkal tahdi fuhdsibas raksti pret winnu zehluschees. No standrektigeem spreedumeem pret winnu maj ko warr runnaht, kad tee № № 209, 216 („Rihg. W. awises“) nodruffati rakstu gabbali taifnas un nenoleegtas peerahdischanas par to peeneffuschi, ka tabs no W. lunga atbildetas peerahdischanas to, ka tas pateesi ar to leetu stahw, ne-isteiz. 2) Ja ta pret W. lunga eesahfta ismekleschana klajuma isnahfs, tad mehs fawâ lappâ gan jau nekawesimees tam pretti runnaht (pretti peerahdiht). Wai W. lungs to gohdu, ko wehlahs „pilligi atrakkt dabbuht“, arri dabbuhs, tas stahw pee tam, ka us wiffahm fuhdsibahm, ko presse no wianna fuhdssetajeem usnehmuse, buhs pretti runnahts un wai par tahm wiffahm arri buhs ismeklehts. Beidsobt, stary brihwatlaischanu no Kriminal teefas un tauschu klaju spreedumu irr leela starpiba. Pee teefas spreeduma wajag padobtees appatsch strahpes liffumeem, un pilnigas peerahdischanas bet klaju dohmu spreedumeem naw tapat nekahdas datlas ar peerahdischanas = formahm (liffumeem) ka Kriminal liffumeem. Klaju dohmu spreedumu W. lungs zaur fawu № 200 muhsu awises nodruffatu pahrstahschanahs = prohwi irr pats usfauzis un zaur tam teem pee tam derroscheem liffumeem labprahrtigi padewees.

1. Die Wissenschaften sind in drei Haupttheile zu theilen: in die Naturwissenschaften, in die Geisteswissenschaften und in die angewandten Wissenschaften. Die Naturwissenschaften beschäftigen sich mit dem Aufbau der Materie, den Gesetzen der Natur und den Wechselwirkungen zwischen den verschiedenen Elementen der Natur. Die Geisteswissenschaften beschäftigen sich mit dem menschlichen Geist, der Kultur, der Gesellschaft und dem Verhalten des Menschen. Die angewandten Wissenschaften beschäftigen sich mit der Anwendung der Erkenntnisse der Natur- und Geisteswissenschaften in der Praxis, um Probleme der menschlichen Existenz zu lösen.

2. Die Naturwissenschaften sind weiter unterteilt in die Physik, die Chemie, die Biologie und die Astronomie. Die Physik beschäftigt sich mit den Gesetzen der Bewegung, der Energie und der Materie. Die Chemie beschäftigt sich mit der Zusammensetzung der Materie, den chemischen Reaktionen und den Eigenschaften der verschiedenen Stoffe. Die Biologie beschäftigt sich mit dem Aufbau, der Entwicklung und dem Verhalten der Lebewesen. Die Astronomie beschäftigt sich mit dem Aufbau und der Bewegung der Himmelskörper.

3. Die Geisteswissenschaften sind weiter unterteilt in die Philosophie, die Geschichte, die Literaturwissenschaft, die Soziologie, die Psychologie, die Pädagogik, die Kunstgeschichte, die Musikwissenschaft, die Archäologie und die Ethnologie. Die Philosophie beschäftigt sich mit den grundlegenden Fragen der Existenz, der Erkenntnis und der Moral. Die Geschichte beschäftigt sich mit den Ereignissen der Vergangenheit und deren Auswirkungen auf die Gegenwart. Die Literaturwissenschaft beschäftigt sich mit der Analyse und Interpretation von literarischen Texten. Die Soziologie beschäftigt sich mit der Struktur und dem Verhalten von Gesellschaften. Die Psychologie beschäftigt sich mit den psychischen Prozessen des menschlichen Geistes. Die Pädagogik beschäftigt sich mit der Erziehung und der Ausbildung von Menschen. Die Kunstgeschichte beschäftigt sich mit der Entwicklung und dem Wandel der Kunst über die Jahrhunderte. Die Musikwissenschaft beschäftigt sich mit der Theorie und der Praxis der Musik. Die Archäologie beschäftigt sich mit der Erforschung der menschlichen Vergangenheit durch Ausgrabungen. Die Ethnologie beschäftigt sich mit der Erforschung der verschiedenen Kulturen der Welt.

4. Die angewandten Wissenschaften sind weiter unterteilt in die Ingenieurwissenschaften, die Wirtschaftswissenschaften, die Rechtswissenschaften, die Medizin, die Landwirtschaft und die Umweltschutzwissenschaften. Die Ingenieurwissenschaften beschäftigen sich mit der Konstruktion und dem Betrieb von technischen Systemen. Die Wirtschaftswissenschaften beschäftigen sich mit der Produktion, dem Vertrieb und dem Konsum von Gütern und Dienstleistungen. Die Rechtswissenschaften beschäftigen sich mit den Gesetzen und der Rechtsprechung. Die Medizin beschäftigt sich mit der Diagnose, der Behandlung und der Prävention von Krankheiten. Die Landwirtschaft beschäftigt sich mit der Züchtung von Nutzpflanzen und -tieren. Die Umweltschutzwissenschaften beschäftigen sich mit dem Schutz der natürlichen Ressourcen und der Bekämpfung der Umweltverschmutzung.

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0310085779

[0.30]

